Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2026/799

2026 4 1

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2026/799

2026 m. kovo 30 d.

kuria suderinami tam tikri nemokumo teisės aspektai

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ([1]),

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros ([2]),

kadangi:

(1) šios direktyvos tikslas – prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos ir kapitalo rinkų sąjungos veikimo ir pašalinti naudojimosi pagrindinėmis laisvėmis, pavyzdžiui, laisvo kapitalo judėjimo ir įsisteigimo laisvės, kliūtis, susidarančias dėl skirtingų nacionalinių įstatymų nemokumo srityje;

(2) nemokumo bylomis užtikrinamas tvarkingas finansinių ir ekonominių sunkumų patiriančių įmonių ar verslininkų likvidavimas arba restruktūrizavimas. Kalbant apie finansines investicijas, tos bylos, įskaitant atitinkamas apsaugos priemones, skirtas tų įmonių ir verslininkų turto vertei tiksliai įvertinti, yra labai svarbios, nes jose nustatoma galutinė tokių investicijų susigrąžinimo vertė. Dideli materialinės nemokumo įstatymų skirtumai, pripažinti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/848 ([3]), prisidėjo prie didėjančio teisinio netikrumo ir nenuspėjamumo dėl nemokumo bylų baigties. Dideli susigrąžinimo vertės ir laiko, kurio reikia nemokumo byloms užbaigti, skirtumai visoje Sąjungoje tarpvalstybiniais atvejais daro neigiamą poveikį kreditorių ir investuotojų išlaidų nuspėjamumui vidaus rinkoje. Dėl šių valstybių narių taisyklių skirtumų mažėja tarpvalstybinių investicijų patrauklumas, o tai sukuria kliūtis bei daro poveikį tarpvalstybiniam kapitalo judėjimui Sąjungoje ir į trečiąsias valstybes bei iš jų. Todėl, siekiant suderinti tam tikrus nemokumo teisės aspektus, gali prireikti pakeisti kai kurių valstybių narių įstatymus;

(3) vidaus rinkos integravimas nemokumo teisės srityje šia direktyva yra labai svarbus siekiant didinti Sąjungos kapitalo rinkų veikimo veiksmingumą, be kita ko, sudarant geresnes sąlygas įmonėms gauti finansavimą. Todėl būtina nustatyti minimaliuosius reikalavimus tikslinėse su nemokumo bylomis susijusiose srityse, kurios daro didelį poveikį tokių bylų veiksmingumui ir trukmei, ypač tarpvalstybinių nemokumo bylų atveju;

([1]) OL C 184, 2023 5 25, p. 34.
([2]) 2026 m. kovo 10 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2026 m. kovo 30 d. Tarybos sprendimas.
([3]) 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL L 141, 2015 6 5, p. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/848/oj).

(4) šia direktyva nedaroma poveikio individualioms ir kolektyvinėms darbuotojų teisėms pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę nemokumo bylų kontekste, visų pirma Tarybos direktyvas 98/59/EB ([4]) ir 2001/23/EB ([5]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/14/EB ([6]), 2008/94/EB ([7]) ir 2009/38/EB ([8]) bei nacionalinius įstatymus, kuriais jos perkeliamos į nacionalinę teisę. Visų pirma šia direktyva nedaroma poveikio pareigoms, susijusioms su nuostatomis dėl informacijos teikimo darbuotojams ir konsultavimosi su jais, ir darbuotojų teisėms įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimo pagal tas direktyvas ir nacionalinius įstatymus, kuriais jos perkeliamos į nacionalinę teisę, atveju, įskaitant atvejus, kai tuose nacionaliniuose įstatymuose nustatytos taisyklės, kurios yra palankesnės darbuotojams ar jų atstovams nei taisyklės, nustatytos tose direktyvose;

(5) siekiant kreditorių naudai apsaugoti nemokumo proceso turto masės vertę, nacionaliniuose nemokumo įstatymuose turėtų būti numatytos veiksmingos taisyklės dėl ieškinių dėl teisinių veiksmų, įskaitant teisinius sandorius, žalingų visiems kreditoriams bendrai ir įformintų prieš iškeliant nemokumo bylą, niekinio pobūdžio, nuginčijamumo ar teisinio neįgyvendinamumo (toliau – ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais). Siekiant nustatyti, ar teisinis veiksmas yra žalingas visiems kreditoriams bendrai, reikia atsižvelgti į tai, kokios yra nemokumo proceso turto masės ir nemokumo byloje dalyvaujančio kreditoriaus sampratos. Tai ypač aktualu tais atvejais, kai tam tikros teisės pagal nacionalinę teisę nėra nemokumo proceso turto masės dalis, bet yra susijusios su skolininko asmenine sfera, pavyzdžiui, teise sudaryti ar nutraukti santuoką arba įvaikinti vaiką. Šioje direktyvoje nustatytos ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės neturėtų būti taikomos palikimo priėmimui ar atsisakymui;

(6) atsižvelgiant į tai, kad ieškiniais dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais siekiama panaikinti žalingą teisinio veiksmo poveikį nemokumo proceso turto masei, tikslinga laikyti, kad teisinio veiksmo žalingas poveikis buvo padarytas tuo metu, kai teisinis veiksmas buvo įformintas, o ne tuo metu, kai teisinis veiksmas buvo įvykdytas. Šios direktyvos tikslais teisinis veiksmas laikomas įformintu, kai jis sukuria teisines pasekmes pagal nacionalinę teisę. Tačiau tais atvejais, kai pagal nacionalinę teisę teisinio veiksmo teisinės pasekmės priklauso nuo teisinio veiksmo įregistravimo viešajame registre, valstybės narės turėtų turėti galimybę nustatyti, kad teisinis veiksmas laikomas įformintu, kai tik įvykdomi visi kiti jo veiksmingumo reikalavimai, nes skolininkas ir kitos teisinio veiksmo šalys negali kontroliuoti, kiek laiko trunka įregistruoti teisinį veiksmą viešajame registre;

(7) šios direktyvos tikslais sąvoka „teisiniai veiksmai“ pagal ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisykles turėtų būti aiškinami plačiai, kad jie apimtų bet kokį tyčinį teisines pasekmes turintį elgesį, kuris kenkia visiems kreditoriams bendrai, neatsižvelgiant į tai, ar teisinės pasekmės ar žala yra tyčiniai, be kita ko, kai teisinį veiksmą atliekantis asmuo neturi sukčiavimo tikslo, nepaisant nuostatų kitose teisės srityse. Tačiau veiksmai, kuriuos atlieka asmuo, kuris neveikia sąmoningai arba kuris veikia kitaip nesinaudodamas savo laisva valia, neturėtų būti laikomi teisiniais veiksmais pagal šią direktyvą. Valstybės narės turėtų turėti galimybę nustatyti, kad teisinio veiksmo sąvoka taip pat apima neveikimą, nes nėra reikšmingo skirtumo, ar kreditoriai patiria žalą dėl atitinkamos šalies veiksmo ar neveikimo. Be to, ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės turėtų apimti ne tik skolininko atliktus teisinius veiksmus, bet ir skolininko sandorio šalies arba trečiosios šalies atliktus teisinius veiksmus;

([4]) 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 98/59/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kolektyviniu atleidimu iš darbo, suderinimo (OL L 225, 1998 8 12, p. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/59/oj).

([5]) 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001 3 22, p. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/23/oj).

([6]) 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/14/EB dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje (OL L 80, 2002 3 23, p. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/14/oj).

([7]) 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008 10 28, p. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/94/oj).

([8]) 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/38/EB dėl Europos darbo tarybos steigimo arba Bendrijos mastu veikiančių įmonių ir Bendrijos mastu veikiančių įmonių grupių darbuotojų informavimo bei konsultavimosi su jais tvarkos nustatymo (OL L 122, 2009 5 16, p. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/38/oj).

(8) šioje direktyvoje nustatomos minimalios ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės. Todėl, išskyrus tik šioje direktyvoje nustatytą ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais senaties terminą, valstybės narės turėtų galėti toliau taikyti arba priimti nuostatas dėl ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais, kurios yra palankesnės visiems kreditoriams bendrai nei šioje direktyvoje nustatytos nuostatos. Valstybės narės taip pat turėtų galėti numatyti prezumpcijas ar reikalavimus, kurie palengvintų įrodinėjimo pareigą šalies, teigiančios, kad teisinis veiksmas yra niekinis, nuginčijamas arba teisiškai neįgyvendinamas, naudai;

(9) siekiant apsaugoti skolininko sandorio šalies teisėtus lūkesčius, bet koks kišimasis į teisinio veiksmo galiojimą ar teisinį įgyvendinamumą, susijęs su ieškiniu dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, turėtų būti proporcingas aplinkybėms, kuriomis tas teisinis veiksmas buvo įformintas. Tokios aplinkybės apima skolininko ketinimą, sandorio šalies žinojimą arba laiką, praėjusį nuo teisinio veiksmo įforminimo iki nemokumo bylos iškėlimo. Todėl būtina išskirti įvairius konkrečius ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais pagrindus, kurie grindžiami bendrais ir įprastais faktų modeliais ir kurie papildo ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais bendrąsias išankstines sąlygas. Bet kokiu tokiu kišimusi taip pat turėtų būti gerbiamos pagrindinės teisės, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija);

(10) ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais turėtų apimti teisinius veiksmus, įformintus per tam tikrą minimalų laikotarpį iki prašymo iškelti nemokumo bylą pateikimo dienos arba – tose valstybėse narėse, kuriose nemokumo byla taip pat gali būti pradėta skolininko administracinio, valdymo ar priežiūros organo narių nutarimu – iki tokio nutarimo dienos. Galimybė pareikšti ieškinį dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu neturėtų priklausyti nuo to, kiek laiko pagal nacionalinę teisę teismui reikia prašymui iškelti nemokumo bylą išnagrinėti arba nutarimui priimti;

(11) ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais tikslais reikėtų atskirti teisinius veiksmus, kai sandorio šalies reikalavimas buvo tinkamas bei vykdytinas ir buvo deramai patenkintas arba užtikrintas (deramas padengimas), ir teisinius veiksmus, kurių rezultatas nevisiškai atitiko kreditoriaus reikalavimą (nederamas padengimas). Nederamo padengimo pavyzdžiai apima: priešlaikinius mokėjimus; neįprastomis mokėjimo priemonėmis įvykdytus skolos mokėjimus; tolesnį anksčiau neužtikrinto reikalavimo, dėl kurio nebuvo susitarta pirminiame susitarime dėl skolos, užtikrinimą įkaitu; išimtinės teisės nutraukti sutartį suteikimą arba kitus pakeitimus, nenumatytus pagrindinėje sutartyje; teisių gynybos priemonių atsisakymą; ir prieštaravimus dėl ginčytinų skolų arba ginčytinų skolų pripažinimą. Deramo padengimo atveju, pripažinimo negaliojančiu pagrindu, susijusiu su pirmenybės suteikimu, turėtų būti galima remtis tik tuo atveju, jei teisinio veiksmo, kuris yra niekinis, nuginčijamas arba teisiškai neįgyvendinamas, kreditorius sandorio metu žinojo, kad skolininkas yra nemokus. Tiek deramo, tiek nederamo padengimo atveju sąvokos sandorio šalies reikalavimo „patenkinimas“ ir „užtikrinimas įkaitu“ turėtų būti aiškinamos plačiai, kad būtų įtraukti tokie veiksmai, kuriais sukuriama užskaitos teisė arba suteikiamas privilegijuotas statusas kreditoriams;

(12) šia direktyva nustatomos ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės neturėtų būti taikomos tam tikriems teisiniams veiksmams, kurie sudaro deramą padengimą, t. y. teisiniai veiksmai, atliekami tiesiogiai mainais už teisingą atlygį skolininko turto naudai. Tais teisiniais veiksmais siekiama remti įprastą kasdienę skolininko verslo veiklą. Siekiant tokiems teisiniams veiksmams netaikyti ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklių, tokie teisiniai veiksmai turėtų turėti sutartinį pagrindą ir juos atliekant turėtų būti reikalaujama tiesiogiai vykdyti šalių abipusius įsipareigojimus. Be to, iš tų teisinių veiksmų kylančio prievolės įvykdymo ir priešpriešinio įvykdymo vertė turėtų būti lygiavertė, o priešpriešinis įvykdymas turėtų būti naudingas skolininkui, o ne trečiajai šaliai. Teisiniai veiksmai, kuriems neturėtų būti taikomos ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės, apima skubų apmokėjimą už prekes, darbo užmokesčio ar paslaugų mokesčių sumokėjimą; apmokėjimą grynaisiais pinigais arba kortele už skolininko kasdienei veiklai reikalingas prekes; prekių, produktų ar paslaugų pristatymą už atlygį; užtikrinimo teisės sukūrimą prieš paskolos išmokėjimą arba paskolos tolesnio galiojimo metu, kai tai būtina nacionalinių taisyklių kontekste, kad būtų išlaikytas prievolės įvykdymo ir priešpriešinio įvykdymo vertės lygiavertiškumas; ir skubų viešųjų mokesčių sumokėjimą už atlygį, pvz., už leidimą patekti į viešąsias erdves ar institucijas Tačiau ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės turėtų būti taikomos kredito suteikimui. Turėtų būti galima laikyti, kad darbo užmokesčio sumokėjimas skolininko darbuotojui pagal nacionalinę teisę yra tiesioginis įsipareigojimo įvykdymas, kai jis sumokamas per tris mėnesius nuo tos dienos, kai tas darbuotojas suteikė paslaugas;

(13) skolininko negrąžintos skolos sumokėjimas trečiajai šaliai esant trišaliams santykiams, pavyzdžiui, kai patronuojamoji įmonė sumoka savo patronuojančiosios įmonės skolą trečiajai šaliai, neturėtų būti automatiškai laikomas skolininko teisiniu veiksmu be jokio atlygio arba mainais už akivaizdžiai nepakankamą atlygį. Tokiais atvejais skolininko mokėjimas gali būti atliekamas trečiajai šaliai įvykdžius įsipareigojimą patronuojančiajai bendrovei, dėl kurio skolininkui galėjo būti suteikta tiesioginė ar netiesioginė nauda, o trečioji šalis galėjo neturėti galimybės atsisakyti skolininko mokėjimo;

(14) neturėtų būti galima remtis tuo, kad praturtėjimas dėl niekinio, nugin̄ijamo ar teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo nebėra šalies, kuri gavo naudos iš to teisinio veiksmo, turto dalis (praturtėjimo pabaiga), kai ta šalis žinojo apie aplinkybes, kuriomis grindžiamas ieškinys dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu. Tačiau, kadangi šia direktyva nustatomos minimalios ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais taisyklės, valstybės narės gali nuspręsti neleisti šaliai, kuri gavo naudos iš teisinio veiksmo, remtis gynybos argumentu dėl praturtėjimo pabaigos, net jei ta šalis nežinojo aplinkybių, kuriomis grindžiamas ieškinys dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu;

(15) naujas finansavimas arba tarpinis finansavimas, teikiamas kaip restruktūrizavimo bandymo dalis pagal nacionalinę teisę, be kita ko, vykdant prevencinę nemokumo procedūrą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1023 ([9]) II antraštinę dalį, turėtų būti apsaugotas vėlesnėse nemokumo bylose;

(16) šia direktyva, kaip minimalaus suderinimo priemone, nedaroma poveikio nacionalinės teisės aktams dėl teisinių veiksmų, kuriems taikomi ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais, galiojimo. Todėl valstybės narės turi nuspręsti, ar žalingas teisinis veiksmas *ipso jure* laikomas niekiniu, nugin̄ijamu arba teisiškai neįgyvendinamu, ar tie teisiniai veiksmai gali būti panaikinti tik teismo sprendimu. Be to, šioje direktyvoje nenustatomos sąlygos, kuriomis skolininkas turi būti laikomas negalinčiu sumokėti savo skolų suėjus jų mokėjimo terminui. Todėl šios direktyvos tikslais tai, ar skolininkas negali sumokėti savo skolų suėjus jų mokėjimo terminui, turi būti nustatoma pagal nacionalinę teisę, įskaitant tai, ar tokiam nustatymui reikia, kad skolininkas apskritai negalėtų sumokėti savo skolų suėjus jų mokėjimo terminui;

(17) pagrindinė teisinio veiksmo niekinio pobūdžio, nugin̄ijamumo arba teisinio neįgyvendinamumo, kylančio iš ieškinio dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, pasekmė yra šalies, kuri gauna naudos iš to teisinio veiksmo, įsipareigojimas grąžinti gautą naudą į nemokumo proceso turto masę. Šiame kontekste sąvoka „nauda“ turėtų apimti tarnybines pajamas, kai aktualu, ir palūkanas pagal taikytiną nacionalinę teisę. Nauda galėtų būti laikoma grąžinta, kai pagal nacionalinę teisę grąžinama faktiškai gauta nauda arba kai sumokama tos naudos lygiavertė piniginė vertė. Turėtų būti įmanoma pareikšti ieškinius dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais atskiriems skolininko teisių perėmėjams, jeigu turto, dėl kurio pareikšti ieškiniai dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, įsigijimo metu jie žinojo apie aplinkybes, kuriomis grindžiami tie ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais;

(18) šalys, kurios yra glaudžiai susijusios su skolininku, pavyzdžiui, giminaičiai, kai skolininkas yra fizinis asmuo, arba, kai skolininkas yra juridinis asmuo, asmenys, atliekantys lemiamą vaidmenį skolininko atžvilgiu, paprastai turi pranašumą informacijos, susijusios su skolininko finansine padėtimi, atžvilgiu. Siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui tokia padėtimi, turėtų būti nustatytos papildomos apsaugos priemonės. Todėl ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais kontekste, kai kita šalis, dalyvaujanti vykdant teisinį veiksmą, kuris yra niekinis, nugin̄ijamas arba teisiškai neįgyvendinamas, yra su skolininku glaudžiai susijusi šalis, turėtų būti nustatytos teisinės prezumpcijos, susijusios su tos šalies žinojimu apie aplinkybes, kuriomis buvo grindžiami ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais. Tos prezumpcijos turėtų būti nugin̄ijamos ir jomis turėtų būti siekiama prievolę įrodyti perkelti nemokumo proceso turto masės naudai. Jeigu šalis, kuri gavo naudos iš niekinio, nugin̄ijamo ar teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, nuo to laiko perdavė gautą naudą trečiajai šaliai, momentas, kuriuo nustatoma, ar tos šalys yra glaudžiai susijusios, turėtų būti perdavimo momentas;

(19) siekiant kuo labiau padidinti nemokumo proceso turto masės vertę, itin svarbu gerinti nemokumo specialistų turimas priemones, padedančias nustatyti ir atsekti nemokumo proceso turto masę, taip pat turtą, kuriam taikomi ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais. Vykdydami savo pareigas, nemokumo specialistai gali gauti informaciją, saugomą viešųjų duomenų registruose, dalis kurių buvo įsteigti pagal Sąjungos teisę ir yra tarpusavyje susieti Europos lygmeniu, pavyzdžiui, Verslo registrų sąveikos sistemoje (BRIS), nustatytoje Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1132 ([10]), arba Nemokumo registrų sąsajos sistemoje (IRI), sukurtoje Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/848. Tačiau prieiga tik prie viešosiose duomenų bazėse saugomos informacijos dažnai nėra pakankama, kad būtų galima nustatyti ir atsekti turtą, kuris sudaro arba turėtų sudaryti nemokumo proceso turto masės dalį. Visų pirma nemokumo specialistai susiduria su praktiniais sunkumais bandydami pasinaudoti prieiga prie turto registrų, esančių kitose valstybėse narėse nei valstybė narė, kurioje jie yra paskirti;

([9]) 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva) (OL L 172, 2019 6 26, p. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1023/oj).

([10]) 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1132 dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų (OL L 169, 2017 6 30, p. 46, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1132/oj).

(20) todėl būtina parengti nuostatas, kuriomis būtų užtikrinta, kad nemokumo specialistai, vykdydami savo pareigas nemokumo bylose, galėtų tiesiogiai arba netiesiogiai susipažinti su viešai neprieinamose duomenų bazėse saugoma informacija;

(21) siekiant kuo labiau padidinti nemokumo proceso turto masės vertę, dažnai reikalinga skubi ir tiesioginė prieiga prie banko sąskaitų registrų. Todėl turėtų būti nustatytos taisyklės, kuriose paskirtiesiems valstybių narių teismams ar administracinėms institucijoms būtų numatyta tiesioginė prieiga prie informacijos, saugomos banko sąskaitų registruose. Siekiant nustatyti ir atsekti turtą, priklausantį nemokumo proceso turto masei, taip pat turtą, dėl kurio pareikšti ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais, gali būti reikalinga prieiga ne tik prie skolininko banko sąskaitos informacijos, bet ir prie trečiųjų šalių banko sąskaitų informacijos, jei yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jos gavo naudos iš niekinių, nuginčijamų ar teisiškai neįgyvendinamų teisinių veiksmų. Jei valstybė narė teikia prieigą prie banko sąskaitos informacijos per centrinę elektroninę duomenų paieškos sistemą, ta valstybė narė turėtų užtikrinti, kad paieškos sistemą tvarkanti institucija nedelsdama pateiktų paskirtiesiems teismams ar administracinėms institucijoms nefiltruotus paieškos rezultatus;

(22) siekiant gerbti teisę į asmens duomenų apsaugą ir teisę į privatų gyvenimą, tiesioginė ir neatidėliotina prieiga prie banko sąskaitų registrų turėtų būti suteikiama tiems teismams ar administracinėms institucijoms, kuriuos valstybės narės paskyrė tuo tikslu. Todėl nemokumo specialistams turėtų būti leidžiama susipažinti su tuose banko sąskaitų registruose saugoma informacija netiesiogiai, prašant valstybės narės, kurioje jie buvo paskirti, paskirtųjų teismų ar administracinių institucijų pasinaudoti prieiga prie tų registrų ir atlikti paiešką. Valstybės narės turėtų turėti galimybę paskirti tuos pačius teismus arba administracines institucijas, kurie gali naudotis prieiga prie banko sąskaitų registrų tiek šalies viduje, tiek tarpvalstybiniu mastu per Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2024/1640 ([11]) nurodytą jungtinę bankų sąskaitų registrų sistemą (BARIS). Valstybės narės taip pat turėtų galėti nustatyti, kad prieigos prie banko sąskaitų informacijos ir paieškos joje sąlygas turėtų tikrinti kiti teismai ar institucijos nei pagal šią direktyvą paskirti teismai ar institucijos. Prieiga prie informacijos turėtų būti suteikiama tik kiekvienu konkrečiu atveju, kai tai aktualu konkrečioje nemokumo byloje, siekiant nustatyti ir atsekti nemokumo proceso turto masei priklausantį turtą, taip pat turtą, dėl kurio pareikšti ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais. Tačiau, kadangi šia direktyva nustatomos minimalios taisyklės, valstybės narės gali priimti arba toliau taikyti taisykles, kuriomis nemokumo specialistams numatoma tiesioginė prieiga prie nacionalinių banko sąskaitų registrų bei elektroninių duomenų paieškos sistemų ir paieška juose. Tais atvejais, kai nemokumo specialistai turi tiesioginę prieigą ir gali atlikti tiesioginę paiešką, valstybės narės neprivalo paskirti teismų ar institucijų, kurie gali naudotis prieiga prie savo nacionalinių banko sąskaitų registrų ar elektroninių duomenų paieškos sistemų ir atlikti juose paiešką, tačiau joms ir toliau tenka pareiga paskirti teismus ar institucijas, kurie gali naudotis prieiga ir atlikti paiešką per BARIS;

(23) Direktyvoje (ES) 2024/1640 nustatyta, kad centralizuoti automatizuoti mechanizmai, pavyzdžiui, centriniai registrai ar centrinės elektroninės duomenų paieškos sistemos, turi būti tarpusavyje sujungti per BARIS, kurią turi sukurti ir valdyti Komisija. Atsižvelgiant į didėjančią tarpvalstybinio pobūdžio nemokumo bylų svarbą ir atitinkamos finansinės informacijos svarbą siekiant kuo labiau padidinti nemokumo proceso turto masės vertę nemokumo bylose, paskirtieji teismai ar administracinės institucijos, turėtų turėti galimybę tiesiogiai naudotis prieiga prie kitų valstybių narių banko sąskaitų registrų ir atlikti paiešką juose per BARIS;

(24) pagal šią direktyvą paskirtų teismų ar administracinių institucijų prieiga prie banko sąskaitų informacijos tarpvalstybiniu mastu per BARIS grindžiama valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu, kylančiu iš to, kad jos laikosi pagrindinių teisių ir principų, pripažintų Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 6 straipsnyje ir Chartijoje, taip pat pagrindinių teisių ir principų, numatytų tarptautinėje teisėje ir tarptautiniuose susitarimuose, kurių šalys yra Sąjunga arba visos valstybės narės, įskaitant Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, ir valstybių narių konstitucijose atitinkamose jų taikymo srityse. Pagal šią direktyvą nustatytais įgaliojimais naudotis prieiga prie banko sąskaitų informacijos ir atlikti paiešką joje per BARIS turėtų būti naudojamasi laikantis Sąjungos ir nacionalinės teisės, taip pat nacionalinių procedūrinių apsaugos priemonių dėl asmens duomenų apsaugos;

([11]) 2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1640 dėl mechanizmų, kuriuos valstybės narės turi įdiegti finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos tikslais, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 ir iš dalies keičiama bei panaikinama Direktyva (ES) 2015/849 (OL L, 2024/1640, 2024 6 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj).

(25) bet kokie paskirtųjų teismų ar administracinių institucijų arba nemokumo specialistų pagal šią direktyvą gauti asmens duomenys turėtų būti tvarkomi tik kai tai būtina ir proporcinga siekiant nustatyti ir atsekti turtą, priklausantį nemokumo proceso turto masei, nagrinėjamose nemokumo bylose, laikantis taikytinų duomenų apsaugos taisyklių;

(26) Direktyva (ES) 2024/1640 užtikrinama, kad asmenims, turintiems teisėtą interesą, būtų suteikta prieiga prie informacijos apie tikruosius savininkus, laikantis duomenų apsaugos taisyklių. Kad būtų galima atsekti turtą nagrinėjant nemokumo bylas, nemokumo specialistams turėtų būti laiku suteikta prieiga prie konkrečių kategorijų informacijos apie tikruosius savininkus, saugomos jungtiniame centriniame tikrųjų savininkų registre, pavyzdžiui, apie tikrojo savininko vardą, pavardę, gimimo mėnesį bei metus, gyvenamąją šalį, pilietybę ir turimų teisių į naudą pobūdį bei apimtį;

(27) siekiant užtikrinti, kad nagrinėjant tarpvalstybines nemokumo bylas būtų galima efektyviai atsekti turtą, nemokumo specialistams turėtų būti suteikta skubi prieiga prie nacionalinių registrų ir duomenų bazių, net ir tais atvejais, kai tie registrai yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje atitinkamas nemokumo specialistas buvo paskirtas. Prieiga turėtų būti suteikiama nedalyvaujant jokiam tarpiniam teismui ar institucijai, kad nemokumo specialistai galėtų tiesiogiai bendrauti su subjektais, valdančiais arba tvarkančiais atitinkamus nacionalinius registrus ar duomenų bazes. Valstybės narės turėtų galėti numatyti galimybę nemokumo specialistams atlikti tiesioginę paiešką tokiuose registruose ar duomenų bazėse saugomų duomenų rinkiniuose. Kitoje valstybėje narėje paskirtiems nemokumo specialistams taikomos prieigos sąlygos neturėtų būti sudėtingesnės nei tos, kurios taikomos vietos nemokumo specialistams. Todėl valstybės narės neturėtų taikyti skirtingų prieigos sąlygų vien dėl to, kad pareiškėjas yra kitoje valstybėje narėje paskirtas nemokumo specialistas. Nemokumo specialistų pateiktų prašymų procedūrinius aspektus, pavyzdžiui, procedūros kalbą arba prieigos sąlygų patikrinimą, turėtų reglamentuoti valstybės narės, kurioje tie registrai ir duomenų bazės yra saugomos, teisė;

(28) siekiant sukurti veiksmingą ir nuoseklią skolų išieškojimo iš skolininkų turto sistemą, būtina neleisti skolininkams nuslėpti savo turto, be kita ko, įsigyjant finansines priemones, pavyzdžiui, vertybinius popierius. Dėl nacionalinių atsiskaitymo sistemų skirtumų ir dėl skirtingų finansinių priemonių rūšių bei ypatybių gali būti sunku gauti prieigą prie įrašų ir nustatyti galutinį tikrąjį finansinės priemonės savininką. Todėl, nepriklausomai nuo valstybės narės naudojamo registro, duomenų bazės ar kito informacijos šaltinio rūšies, būtina, kad valstybės narės turėtų sistemą, kuri leistų lengviau nustatyti ir atsekti finansinių priemonių savininkus suteikiant prieigą prie tų nacionalinių registrų ir duomenų bazių, kai gaunamas prašymas;

(29) likvidavimo nemokumo bylose kontekste nacionaliniais nemokumo įstatymais turėtų būti leidžiama realizuoti įmonės turtą parduodant įmonę ar jos dalį kaip veikiantį verslą. Šios direktyvos tikslais įmonės kaip veikiančio verslo pardavimas yra suprantamas kaip visos įmonės arba jos dalies perdavimas įgijėjui tokiu būdu, kad ta įmonė arba pakankamai didelė jos dalis galėtų toliau veikti kaip ekonomiškai produktyvus vienetas. Toks pardavimas nėra suprantamas kaip apimantis įmonės turto pardavimą dalimis (likvidavimas dalimis);

(30) paprastai daroma prielaida, kad didesnė vertė gali būti susigrąžinta likvidavimo atveju parduodant įmonę ar jos dalį kaip veikiantį verslą, o ne ją likviduojant dalimis. Siekiant skatinti įmonę parduoti kaip veikiantį verslą, pagal nacionalinius nemokumo teisės aktus turėtų būti numatytas procesas, pagal kurį finansinių sunkumų patiriantis skolininkas, padedamas arba prižiūrimas stebėtojo, galėtų ieškoti suinteresuotų įgijėjų ir iš anksto parduoti įmonę kaip veikiantį verslą (toliau – išankstinio pardavimo procesas) prieš oficialiai iškeliant nemokumo bylą. Tada tos įmonės, kurios atžvilgiu vykdomas išankstinio pardavimo procesas, turtą galima būtų greitai realizuoti netrukus po oficialaus nemokumo bylos iškėlimo. Šioje direktyvoje turėtų būti nustatyti išankstinio pardavimo proceso standartai, kartu leidžiant valstybėms narėms pritaikyti tuos standartus prie savo esamos nacionalinės nemokumo teisės. Siekiant užtikrinti, kad pardavimo procesas būtų sąžiningas, stebėtojas turėtų būti nepriklausomas nuo skolininko ir bet kurios su skolininku glaudžiai susijusios šalies. Valstybės narės turėtų galėti numatyti papildomus reikalavimus dėl stebėtojo nepriklausomumo nuo dalininkų ar kreditorių. Išankstinio pardavimo procesą turėtų sudaryti du etapai, t. y. parengiamasis etapas ir likvidavimo etapas;

(31) parengiamojo etapo tikslas turėtų būti rasti tinkamą skolininko įmonės ar jos dalies pirkėją, ir šis etapas turėtų būti konfidencialus, bent jau kiek tai susiję su tinkamo pirkėjo suradimu. Likvidavimo etapo tikslas turėtų būti patvirtinti ir vykdyti skolininko įmonės ar jos dalies pardavimą, o pajamas paskirstyti kreditoriams pagal nacionalinę teisę. Likvidavimo etapas turėtų prasidėti teisminės institucijos ar bet kurios kitos kompetentingos institucijos sprendimu oficialiai iškelti nemokumo bylą pagal nacionalinę teisę, o dažna baigtis – skolininko likvidavimu. Užbaigus likvidavimo etapą, skolininkui neturėtų būti kliudoma tęsti verslo veiklą su likusia savo įmonės dalimi. Likvidavimo etapas turėtų būti vykdomas taikant nemokumo procesą, kuris nėra prevencinio restruktūrizavimo procesas. Valstybėse narėse, kuriose taikomas Reglamentas (ES) 2015/848, likvidavimo etapas turėtų būti vykdomas taikant į to reglamento A priedą įtrauktas nemokumo procesą, kuris nėra prevencinio restruktūrizavimo procesas;

(32) išankstinio pardavimo procesu nedaroma poveikio darbuotojų teisėms pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę, įskaitant darbuotojų atstovų dalyvavimą. Išankstinio pardavimo procesas turėtų būti reglamentuojamas įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatomis ir turėtų būti suprantamas kaip procesas, kai visos įmonės ar jos dalies perdavimas būtų parengiamas padedant stebėtojui ir prižiūrint teismui ar kompetentingai institucijai, prieš iškeliant oficialią nemokumo bylą, kuria siekiama skolininko turtą likviduoti. Nors pagrindinis išankstinio pardavimo proceso tikslas – sudaryti galimybę skolininko turtą likviduoti parduodant įmonę ar jos dalį kaip veikiantį verslą nemokumo proceso kontekste, kad būtų kuo labiau patenkinti visų kreditorių reikalavimai, ja taip pat gali būti padedama išsaugoti darbo vietas;

(33) šia direktyva nedaroma poveikio Direktyvai 2001/23/EB. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, t. y. 2022 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakbeweging* ([12]), C-237/20, likvidavimo etapui taikoma Tarybos direktyvos 2001/23/EB 5 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtis, kai pagrindinis išankstinio pardavimo proceso tikslas – kuo labiau patenkinti kreditorių reikalavimus, kartu kuo labiau išsaugant darbo vietas;

(34) išankstinio pardavimo proceso taikymas pagal šią direktyvą jokiu būdu neturėtų lemti apribojimų, kiek tai susiję nemokumo specialistų įgaliojimais arba galimybe parduoti įmonę kaip veikiantį verslą nemokumo proceso metu pagal nacionalinę teisę;

(35) šios direktyvos nuostatos dėl išankstinio pardavimo proceso nepakeičia nacionalinės materialinės teisės normų, visų pirma kiek tai susiję su kreditorių reikalavimų eiliškumu, pajamų paskirstymu, kreditorių dalyvavimo pobūdžiu, apimtimi ir forma arba nemokumo specialisto atlygiu. Tuo atveju, kai teismas arba kompetentinga institucija įmonės ar jos dalies parduoti, kaip siūlo stebėtojas, neleidžia, nemokumo byla turėtų būti nagrinėjama pagal taikytiną nacionalinę nemokumo teisę. Likvidavimo etapo pradžiai taikomi nacionalinėje teisėje nustatyti nemokumo bylos iškėlimo reikalavimai, pavyzdžiui, reikalavimas, kad būtų pagrindas tokią bylą iškelti;

(36) šioje direktyvoje numatyta išankstinio pardavimo procesas turėtų būti taikomas skolininkams, kurie yra juridiniai asmenys. Valstybėms narėms turėtų būti leista taikyti išankstinio pardavimo procesą ir fiziniams asmenims, kurie yra verslininkai;

(37) skolininkai turėtų galėti pasinaudoti atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių laikinu sustabdymu. Sustabdymas turėtų būti galimas arba parengiamajame etape, arba kitos rūšies nemokumo bylos kontekste, kai skolininkas ir toliau visiškai arba bent iš dalies kontroliuoja savo turtą ir kasdienę savo verslo veiklą ir kai galima tęsti ir užbaigti skolininko įmonės ar jos dalies kaip veikiančio verslo pardavimą. Kai sustabdymo galimybė suteikiama parengiamajame etape, juo turėtų būti galima pasinaudoti laikantis Direktyvos (ES) 2019/1023 6 ir 7 straipsniuose ir nacionalinės teisės aktuose, kuriais ta direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, nustatytų sąlygų;

([12]) 2022 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Federatie Nederlandse Vakbeweging*, C-237/20, ECLI:EU:C:2022:321.

(38) taikant išankstinio pardavimo procesą, turėtų būti užtikrinama, kad parengiamajame etape gautas geriausias pasiūlymas būtų pateiktas arba teismui, arba kompetentingai institucijai patvirtinti, arba kreditoriams pritarti. Stebėtojas turėtų įvertinti ir pareikšti, ar likviduojant dalimis kreditoriai susigrąžintų didesnę vertę nei rinkos kaina, kuri būtų gauta pardavus įmonę ar jos dalį kaip veikiantį verslą. Galima pagrįstai tikėtis, kad įmonės kaip veikiančio verslo vertė galėtų būti didesnė nei vertė ją likviduojant dalimis, nes tai grindžiama prielaida, kad įmonė tęs veiklą su mažiausiais sutrikimais, išlaikys finansinių kreditorių, akcininkų bei klientų pasitikėjimą ir toliau gaus pajamas. Stebėtojui ar pardavimo procesui neturėtų būti užkrauta jokia nepagrįsta našta, visų pirma parengiamuoju proceso etapu neturėtų būti reikalaujama atlikti visapusišką vertinimą, nebent potencialus pirkėjas yra glaudžiai su skolininku susijusi šalis. Valstybėms narėms turėtų būti galima pagal nacionalinę teisę reikalauti, kad stebėtojas atsižvelgtų ne tik į kainą, bet ir į kitus elementus, įskaitant viešąjį interesą arba įmonės gyvybingumą. Tačiau reikalavimas atlikti griežtesnį patikrinimą turėtų būti taikomas, kai geriausiu laikomą pasiūlymą pateikia su skolininku glaudžiai susijusi šalis. Valstybėms narėms turėtų būti galima pagal nacionalinę teisę reikalauti, kad stebėtojas pagrįstų savo išvadą, jog dėl pasiūlymo, nustatyto kaip geriausio, kreditorių padėtis nepablogės, palyginti su tuo atveju, jei jiems būtų taikomas alternatyvus skolininko nemokumo klausimo sprendimo mechanizmas. Stebėtojas turėtų dokumentuoti pasirengimą pardavimo procesui, kad būtų sukurtas tinkamas pagrindas suteikti leidimą geriausiam pasiūlymui arba jį patvirtinti;

(39) parengiamasis etapas turėtų būti ribotos trukmės. Valstybės narės turėtų nustatyti ilgiausią trukmę, kuri gali būti trumpesnė už atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymo trukmę, numatytą Direktyvoje (ES) 2019/1023. Jeigu parengiamajame etape paaiškėja, kad išankstinio pardavimo proceso tikslų pasiekti negalima, valstybės narės turėti galimybę numatyti, kad išankstinio pardavimo procesas gali būti nutrauktas. Tokia padėtis gali susiklostyti, kai skolininkas parengiamajame etape nebendradarbiauja su stebėtoju arba veikia nerūpestingai. Kitu atveju tokia padėtis susiklosto tada, kai nėra pagrįstos tikimybės, kad įmonė bus parduota kaip veikiantis verslas, pavyzdžiui, kai skolininko buhalterinės knygos ir dokumentai yra neišsamūs arba turi tiek trūkumų, kad neįmanoma nustatyti jo verslo ir finansinės padėties. Be to, tais atvejais, kai pagal nacionalinę teisę reikalaujama, kad parengiamajame etape pardavimo procesas būtų konkurencingas, skaidrus ir sąžiningas bei atitiktų rinkos standartus, tų reikalavimų neatitinkantys skolininko veiksmai gali būti laikomi vykdomais nerūpestingai. Nepaisant to, valstybėms narėms turėtų būti galima nustatyti, kad net jei skolininkas nebendradarbiauja su stebėtoju arba veikia nerūpestingai, kai tęsti parengiamąjį etapą yra bendras kreditorių interesas, teismas arba kompetentinga institucija gali apriboti skolininko teises valdyti įmonę pagal taikytiną bankroto teisę, kad išankstinio pardavimo procesas būtų užbaigtas;

(40) siekdamos užtikrinti, kad taikant išankstinio pardavimo procesą įmonė būtų parduodama geriausia kaina, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pardavimo procesas parengiamajame etape būtų vykdomas taikant aukštus konkurencingumo, skaidrumo ir sąžiningumo standartus. Alternatyviu atveju valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad pradėjus likvidavimo etapą arba pristačius rekomenduojamą geriausią pasiūlymą pateikusį pirkėją, būtų rengiamas viešasis aukcionas geriausiam pasiūlymui atrinkti arba stebėtojo rekomenduotas pasiūlymas būtų patvirtinamas kreditorių. Dėl to, ar kreditorių pritarimą suteikia visuotinis kreditorių susirinkimas, ar kreditorių komitetas, sprendžia valstybės narės;

(41) valstybėms narėms nekliudoma nustatyti, kad nemokumo byloje, iškeltoje vykdant išankstinio pardavimo procesą, teismas arba kompetentinga institucija, kurie nustatė, kad pardavimo procesas nėra konkurencinis, skaidrus ir sąžiningas, ir neatitinka rinkos standartų, gali nuspręsti surengti viešąjį aukcioną likvidavimo etape arba skolininko turtą likviduoti dalimis;

(42) būtina, kad visi kreditoriai, turintys reikalavimų nemokiam skolininkui, turėtų teisę dalyvauti išankstinio pardavimo proceso likvidavimo etape. Turėtų būti galima minėtus reikalavimus tinkamai užregistruoti, išnagrinėti ir patenkinti pagal taikomą nemokumo sistemą;

(43) nemokumo sistemose, kurios grindžiamos kreditorių autonomijos principu, valstybės narės turėtų galėti numatyti, kad pagal nacionalinę teisę leidimą parduoti skolininko įmonę ar jos dalį turi suteikti visuotinis kreditorių susirinkimas arba kreditorių komitetas;

(44) jei valstybė narė nusprendžia reikalauti aukštų standartų parengiamajame etape, stebėtojas arba, jei valstybės narės taip nusprendžia ir tokiu mastu, kokiu jos taip nusprendžia, savo turtu disponuojantis skolininkas turėtų būti atsakingas už tai, kad pardavimo procesas būtų konkurencinis, skaidrus ir sąžiningas bei atitiktų rinkos standartus. Siekiant laikytis rinkos standartų, pardavimo procesas turėtų būti suderinamas su standartinėmis susijungimų ir įsigijimų taisyklėmis ir praktika atitinkamoje valstybėje narėje, potencialios suinteresuotosios šalys turėtų būti pakviestos dalyvauti pardavimo procese, ta pati informacija turėtų būti atskleidžiama potencialiems pirkėjams, kad jie galėtų veikti rūpestingai, o suinteresuotųjų šalių pasiūlymai turėtų būti gaunami taikant struktūrizuotą procesą;

(45) kai viešasis aukcionas rengiamas prieš likvidavimo etapą arba po jo, parengiamojo etapo metu stebėtojo pasirinktas pasiūlymas aukciono tikslais turėtų būti naudojamas kaip pradinis pasiūlymas („priedangos pasiūlymas“). Parengiamajame etape skolininkas turėtų turėti galimybę siūlyti paskatas priedangos pasiūlymo teikėjui, visų pirma sutikdamas padengti išlaidas arba sumokėti pasitraukimo mokesčius, jei per viešąjį aukcioną būtų atrinktas geresnis pasiūlymas. Vis dėlto valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tokios paskatos būtų proporcingos ir neatgrasytų kitų potencialiai suinteresuotų pasiūlymų teikėjų nuo dalyvavimo aukcione;

(46) stebėtojas turėtų dokumentuoti kiekvieną pardavimo proceso veiksmą ir apie tai teikti ataskaitas. Tie dokumentai ir ataskaitos turėtų būti pateikiami skaitmenine forma ir laiku. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad stebėtojui būtų taikomi tokie patys konfidencialumo reikalavimai kaip ir nemokumo specialistui;

(47) siekiant užtikrinti, kad įmonės vertė nesumažėtų vien tik dėl to, kad jai iškelta nemokumo byla, svarbu užtikrinti, kad įgijėjas įgytų su įmonės veikla susijusias sandorio šalis, pavyzdžiui, atitinkamo skolininko tiekėjus ar klientus ir jiems nebūtų daroma poveikio išankstinio pardavimo procesu. Todėl nemokumo bylos iškėlimas neturėtų lemti sutarčių, pagal kurias šalys vis dar turi vykdyti tam tikras pareigas ir kurios yra būtinos verslo veiklai tęsti, nutraukimo anksčiau laiko. Toks nutraukimas nederamai pakenktų įmonės ar jos dalies, kurią ketinama parduoti taikant išankstinio pardavimo procesą, vertei. Todėl reikėtų užtikrinti, kad tokios sutartys būtų perduodamos skolininko įmonės ar jos dalies įgijėjui, net ir sutarties skolininko sandorio šaliai neduodant sutikimo tokiam perdavimui. Vis dėlto gali susiklostyti tokia padėtis, kai tam tikrų įsipareigojimų pagal tokias sutartis perdavimo pagrįstai tikėtis negalima, pavyzdžiui, kai įgijėjas yra sutarties šalies konkurentas. Todėl valstybės narės turėtų galėti numatyti, kad, priklausomai nuo sutarties rūšies, šalių pobūdžio arba atitinkamos įmonės interesų, sutartiniams įsipareigojimams perduoti reikia skolininko sandorio šalies ar sandorio šalių sutikimo. Valstybės narės turėtų turėti galimybę reikalauti, kad būtų gautas licenciato sutikimas nutraukti sutartis, susijusias su intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių licencijomis, kurių licenciaras yra skolininkas, nes tų teisių apsauga licenciaro nemokumo atveju remiamas investavimas į tokių teisių plėtojimą;

(48) šios direktyvos nuostatomis dėl automatinio sutarčių perdavimo įgijėjui nedaroma poveikio sandorio šalies teisei nutraukti sutartį pagal jos sąlygas arba sandorio šalies teisei imtis taikytinoje sutarčių teisėje numatytų priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad skolininkas tinkamai vykdytų pareigą tais atvejais, kai ji neįvykdoma arba vykdoma netinkamai, pavyzdžiui, sandorio šalies teisei reikalauti užstato ar užtikrinimo teisių arba teisei sulaikyti vykdymą prieš perdavimą arba po jo;

(49) valstybės narės taip pat turėtų galėti nustatyti papildomą apsaugos priemonę sandorio šalies teisėtiems interesams apsaugoti, suteikiant sandorio šaliai teisę nutraukti sutartį, apie tai pranešus ne vėliau kaip prieš tris mėnesius, jei sandorio šalies interesai būtų nepagrįstai pažeisti dėl pareigos toliau vykdyti sutartį iki anksčiausios datos, iki kurios ji kitu atveju galėtų sutartį nutraukti pagal nacionalinę teisę. Šia direktyva nedaroma poveikio nacionalinėje teisėje nustatytoms taisyklėms dėl pareigos įrodyti nepagrįstą interesų pažeidimą;

(50) siekiant padidinti turto sandorių patrauklumą potencialiems pirkėjams ir taip užtikrinti didesnes kainas įmonę parduodant kaip veikiantį verslą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pirkėjai įmones įsigytų be skolų ir įsipareigojimų. Todėl kreditorių reikalavimai turėtų būti tenkinami iš pardavimo pajamų, o ne pareiškiami tiesiogiai įmonės pirkėjui. Tačiau pareigos, kylančios iš vykdytinų sutarčių ar darbo santykių, pavyzdžiui, pareigos, susijusios su teisėmis į su darbu susijusias pensijų išmokas, kurios perduodamos įgijėjui, toliau taikomos įgijėjui. Be to, valstybės narės turėtų galėti nustatyti arba palikti galioti taisykles, kuriomis numatoma, kad vertinant įgijėjo atsakomybę už žalą atsižvelgiama į skolininko elgesį, jeigu pagal taikytiną nemokumo teisę tas elgesys gali būti priskiriamas įgijėjui. Tokios taisyklės gali būti taikomos žalai, kuriai taikoma aplinkos teisė, arba žalai, susijusiai su tam tikro turto nuosavybe ar kontrole;

(51) užtikrinimo teisių į skolininko įmonei priklausantį turtą ar kitų suvaržymų panaikinimą turėtų reglamentuoti nacionalinė teisė. Kai pagal valstybės narės teisę reikalaujama gauti aiškų užtikrinimo teisių turėtojo sutikimą, kad tos teisės būtų panaikintos, ta valstybė narė turėtų turėti galimybę numatyti nuo to reikalavimo nukrypti leidžiančią nuostatą, išskyrus atvejus, kai turėtojas tam panaikinimui prieštarauja;

(52) geriausias pasiūlymas neturėtų būti pašalinamas parengiamajame etape vien dėl to, kad jį pateikė glaudžiai su skolininku susijusi šalis. Todėl su skolininku glaudžiai susijusioms šalims turėtų būti leidžiama pateikti pasiūlymą ir, jei jų pasiūlymas laimėtų, įsigyti įmonę be skolų bei įsipareigojimų. Vis dėlto glaudžiai susijusių šalių tinkamumas teikti pasiūlymus turėtų būti tikrinamas griežčiau pasiūlymų teikimo proceso metu. Suteikiant lygias galimybes kitiems konkurso dalyviams, visų pirma, kiek tai susiję su prieiga prie informacijos ir informacijos simetrijos užtikrinimu, palengvinamas greitas ir veiksmingas išankstinio pardavimo proceso taikymas, o kitiems konkurso dalyviams suteikiamos galimybės parengti savo pasiūlymus;

(53) kai su skolininku glaudžiai susijusios šalies pateiktas pasiūlymas yra laikomas geriausiu, valstybės narės turėtų galėti nustatyti papildomas skolininko įmonės ar jos dalies pardavimo leidimo ir vykdymo apsaugos priemones. Tokios apsaugos priemonės gali apimti įgijėjo pareigą užtikrinti veiklos tęstinumą tam tikrą minimalų laikotarpį arba toliau vykdyti darbo sutartis;

(54) galimybė užtikrinti pirmenybės teises įsigyti vykdymą pardavimo proceso metu iškraipytų konkurenciją taikant išankstinio pardavimo procesą. Potencialūs konkurso dalyviai gali susilaikyti nuo pasiūlymų teikimo, jei teisių turėtojai galėtų savo nuožiūra tuos pasiūlymus atmesti, neatsižvelgiant į investuotą laiką bei išteklius ar atitinkamų pasiūlymų ekonominę vertę. Siekiant užtikrinti, kad laimėję pasiūlymai atspindėtų geriausią rinkoje esančią kainą, pirmenybės teisės įsigyti konkurso dalyviams neturėtų būti suteikiamos ir jos neturėtų būti užtikrinamos likvidavimo etapo eigoje. Pirmenybės teisių įsigyti, kurios buvo suteiktos prieš pradedant taikyti išankstinio pardavimo procesą, turėtojai, užuot pasinaudoję savo pirmenybės teisėmis įsigyti, turėtų būti pakviesti dalyvauti teikiant pasiūlymus. Vis dėlto valstybės narės turėtų turėti galimybę užtikrinti įstatymais nustatytų pirmenybės teisių įsigyti, kurioms nedaro poveikio skolininko nemokumas, vykdymą;

(55) valstybės narės turėtų leisti užtikrinimo priemones turintiems kreditoriams dalyvauti taikant išankstinio pardavimo procesą rengiamame pasiūlymų teikimo procese ir siūlyti jų užtikrintųjų reikalavimų sumą kaip atlygį už turto, dėl kurio jie turi užtikrinimo priemonę, pirkimą (toliau – skola grindžiamas pasiūlymas). Tačiau skola grindžiamas pasiūlymas neturėtų būti naudojamas tokiu būdu, kad užtikrinimo priemonę turintiems kreditoriams pasiūlymų teikimo procese būtų suteiktas nepagrįstas pranašumas, kai jų užtikrintojo reikalavimo dėl skolininko turto suma viršija skolininko įmonės rinkos vertę. Toks užtikrinimo priemonę turintis kreditorius neturėtų turėti galimybės pateikti pasiūlymą dėl visos savo reikalavimo sumos dėl skolininko įmonės, jei tos įmonės vertė yra mažesnė už tą sumą, nes tai galėtų atgrasyti potencialius konkurentus nuo dalyvavimo pasiūlymų teikimo procese. Todėl šia direktyva turėtų būti apribota suma, dėl kurios kreditorius gali pateikti pasiūlymą tais atvejais, kai yra užtikrinimo priemone ar įkaitu nevisiškai padengtų reikalavimų. Tokiais atvejais užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui turėtų būti leidžiama pateikti pasiūlymą tik dėl sumos, kuri turi būti išskaityta iš pirkimo kainos, neviršijant įmonės rinkos vertės. Kreditoriaus galimybės pateikti pasiūlymą dėl visos užtikrintojo reikalavimo vertės apribojimas nereiškia, kad tas reikalavimas praranda savo užtikrinimo teises dėl tos reikalavimo dalies, kuri negali būti naudojama pasiūlymų teikimo procese;

(56) šia direktyva nedaroma poveikio Sąjungos konkurencijos teisės, visų pirma Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ([13]), taikymui ir netrukdoma valstybėms narėms užtikrinti nacionalinių susijungimų kontrolės sistemų įgyvendinimą. Renkantis geriausią pasiūlymą, stebėtojui turėtų būti leidžiama atsižvelgti į reguliavimo riziką, kylančią dėl pasiūlymų, kuriems reikalingas konkurencijos institucijų leidimas, ir jis turėtų galėti konsultuotis su tomis institucijomis pagal taikytinas taisykles. Konkurencijos institucijos vykdomas informacijos atskleidimas neturėtų prieštarauti nacionalinėms verslo paslapčių apsaugos taisyklėms. Konkurso dalyviai turėtų ir toliau būti atsakingi už tai rizikai įvertinti būtinos informacijos pateikimą ir savalaikį bendradarbiavimą su kompetentingomis konkurencijos institucijomis, kad ta rizika būtų sumažinta. Siekiant padidinti tikimybę, kad išankstinio pardavimo procesas bus sėkmingas, esant pasiūlymui, kuris kelia tokią riziką, turėtų būti reikalaujama, kad stebėtojas arba skolininkas atliktų savo vaidmenį taip, kad būtų lengviau pateikti alternatyvius pasiūlymus;

(57) direktoriai prižiūri bendrovės reikalų valdymą ir geriausiai suvokia jos finansinę padėtį. Todėl direktoriai yra vieni iš pirmųjų, kurie supranta, ar bendrovė yra nemoki. Direktoriams pavėluotai pateikus prašymą iškelti nemokumo bylą, gali sumažėti kreditorių susigrąžinimo vertė. Todėl valstybės narės turėtų įpareigoti direktorius pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą per nustatytą laikotarpį. Šios pareigos kontekste valstybės narės turėtų turėti galimybę apibrėžti nemokumą kitaip, nei įvykis, dėl kurio iškeliama nemokumo byla. Jeigu valstybėje narėje nustatyta daugiau nei viena nemokumo riba, ta valstybė narė turi nustatyti, dėl kurios iš tų ribų atsiranda pareiga pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą. Šios direktyvos tikslais valstybės narės taip pat turėtų nustatyti asmenis, kuriems taikomos direktorių pareigos, atsižvelgdamos į įvairias pareigas, kurias tam tikri asmenys ar organai gali turėti sprendimų, susijusių su bendrovių valdymu, atžvilgiu;

(58) prašymas iškelti nemokumo bylą turėtų būti pateiktas per nustatytą terminą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tas terminas būtų ne ilgesnis kaip trys mėnesiai nuo to momento, kai direktoriai sužinojo arba galima pagrįstai tikėtis, kad sužinojo, kad bendrovė yra nemoki. Jei įmonė iki to termino pabaigos atgauna mokumą, tačiau po to vėl tampa nemoki, valstybės narės turėtų turėti galimybę numatyti, kad naujas terminas būtų skaičiuojamas nuo to momento;

(59) kai bendrovė tampa nemoki, visų kreditorių bendrai apsauga gali būti užtikrinta įvairiais būdais. Todėl valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad direktorių pareiga pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą galėtų būti atliekama informuojant visuomenę apie bendrovės nemokumą pranešimu viešame registre, siekiant užtikrinti, kad kreditoriai galėtų kreiptis dėl nemokumo bylos. Be to, valstybės narės taip pat turėtų galėti sustabdyti direktorių pareigą pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą, jei direktoriai imasi priemonių siekdami apsaugoti visų kreditorių bendrai interesus, ir tokiomis priemonėmis užtikrinamas visų kreditorių apsaugos lygis, lygiavertis tam, kuris užtikrinamas pateikiant prašymą iškelti nemokumo bylą. Tokios priemonės gali apimti, pavyzdžiui, priemones, kurių imasi bendrovės savininkai, kad atkurtų bendrovės mokumą;

(60) siekiant užtikrinti, kad direktoriai, nepaisydami nemokumo požymių, neveiktų prieš kreditorių interesus delsdami pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą, valstybės narės turėtų nustatyti nuostatas, pagal kurias direktoriams tektų civilinė atsakomybė už tokio prašymo nepateikimą. Tokiu atveju direktoriai turėtų atlyginti kreditoriams bet kokią žalą, patirtą dėl nemokaus skolininko bendrovės turto susigrąžinimo vertės sumažėjimo, palyginti su padėtimi, kuri būtų, jei prašymas būtų buvęs pateiktas laiku. Tokiu mastu, kiek šioje direktyvoje nėra numatytos konkrečios taisyklės, visus kitus civilinės atsakomybės aspektus, pavyzdžiui, žalos apskaičiavimą arba įrodinėjimo pareigą, turėtų reglamentuoti nacionalinė teisė. Valstybės narės taip pat turėtų turėti galimybę priimti arba toliau taikyti griežtesnes nei nustatyta šioje direktyvoje nacionalines taisykles dėl direktorių civilinės atsakomybės, susijusios su prašymu iškelti nemokumo bylą;

([13]) 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB Susijungimų reglamentas) (OL L 24, 2004 1 29, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj).

(61) kai valstybės narės leidžia direktoriams imtis priemonių visų kreditorių bendrai interesams apsaugoti, neapimančių pareigos pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą vykdymo, jos taip pat turėtų nustatyti nuostatas, kuriomis būtų užtikrinta, kad direktoriai būtų atsakingi už bet kokią žalą, padarytą kreditoriams dėl nemokaus skolininko bendrovės turto susigrąžinimo vertės bet kokio sumažėjimo, palyginti su padėtimi, kuri būtų tuo atveju, jei būtų buvęs pateiktas prašymas iškelti nemokumo bylą. Tokiais atvejais kreditoriams turėtų būti užtikrinta tokia padėtis, kokia būtų tuo atveju, jei direktoriai per valstybių narių nustatytą terminą būtų pateikę prašymą iškelti nemokumo bylą. Valstybėms narėms turėtų būti įmanoma numatyti direktorių atleidimą nuo tokios atsakomybės, kai ir tokiu mastu, kiek tie direktoriai, remdamiesi objektyviomis aplinkybėmis ir informacija, kurią buvo galima nustatyti tuo metu, kai buvo imtasi atitinkamų priemonių, gali įrodyti, kad pagrįstai tikėtina, jog tokiomis priemonėmis kreditoriams bus užtikrintas lygiavertis arba geresnis rezultatas nei tas, kuris būtų pasiektas pateikus prašymą iškelti nemokumo bylą. Tokiose situacijose turėtų būti taikoma nacionalinė teisė dėl įrodinėjimo pareigos vykdymo;

(62) siekiant skatinti veiksmingą ir įtraukią nemokumo sistemą, kuria remiamas verslumas ir ekonomikos atnaujinimas, valstybės narės turėtų galėti toliau taikyti arba nustatyti supaprastintas labai mažų įmonių likvidavimo procedūras;

(63) kai verslininkas turi visišką arba dalinę įmonės nuosavybę ir yra asmeniškai atsakingas už visą įmonės skolą, tai, kad įmonė neturi pakankamai turto nemokumo proceso išlaidoms padengti, neturėtų užkirsti kelio verslininkui pasinaudoti skolų panaikinimu pagal Direktyvą (ES) 2019/1023 ir taip gauti antrą šansą. Nors valstybės narės neprivalo nustatyti naujos skolų panaikinimo procedūros, jos turėtų užtikrinti galimybę naudotis skolų panaikinimo procedūromis verslininkams, kurie yra fiziniai asmenys, o ne įmonėms. Ši direktyva taikoma nemokiems verslininkams, kurie atsako už visas bendrovės skolas, ir neturėtų būti taikoma asmenims, kurie tik iš dalies atsako už bendrovės skolas, pavyzdžiui, kaip bendrovės banko paskolos garantai ir kitų rūšių garantijų vienam iš bendrovės kreditorių suteikėjai. Ši direktyva susijusi tik su atsisakymu panaikinti skolas remiantis tuo, kad įmonei negali būti iškelta nemokumo byla, nes įmonė neturi pakankamai turto tokios nemokumo bylos išlaidoms padengti. Šia direktyva nereglamentuojami kiti atsisakymo pripažinti skolas pagrindai, pavyzdžiui, numatytieji Direktyvoje (ES) 2019/1023. Kai asmuo įvykdo skolų panaikinimo sąlygas, vietoj Direktyvos (ES) 2019/1023 21 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos datos gali būti taikoma sprendimo atsisakyti įmonei iškelti nemokumo bylą arba sprendimo jos neiškelti data;

(64) svarbu užtikrinti, kad kreditoriai būtų tinkamai įtraukti į nemokumo bylą tam, kad į jų interesus galėtų būti tinkamai atsižvelgiama. Kreditorių komitetai sudaro sąlygas kreditoriams aktyviau dalyvauti nemokumo bylose, visų pirma, jei priešingu atveju kreditoriams būtų užkirstas kelias tai daryti individualiai dėl ribotų išteklių, jų reikalavimų ekonominio reikšmingumo arba geografinio nuotolio. Kreditorių komitetai gali padėti tarpvalstybiniams kreditoriams geriau naudotis savo teisėmis ir užtikrinti, kad su jais būtų elgiamasi sąžiningai. Valstybės narės turėtų leisti įsteigti kreditorių komitetą, kai iškeliama nemokumo byla. Valstybės narės taip pat turėtų galėti numatyti, kad kreditorių komitetas būtų įsteigiamas prieš iškeliant nemokumo bylą. Valstybėms narėms nedraudžiama išplėsti šių nuostatų, susijusių su kreditorių komitetų įsteigimu, taikymo tam, kad jos būtų taikomos prevencinio restruktūrizavimo procesui. Kreditorių komitetas turėtų būtų įsteigiamas tuo atveju, jei taip nusprendžia visuotinis kreditorių susirinkimas arba, jeigu nacionalinėje teisėje visuotinis kreditorių susirinkimas nenumatytas, jei kreditoriai to paprašo pagal nacionalinę teisę. Valstybėms narėms turėtų būti įmanoma nuspręsti, kad teismai arba kompetentingos institucijos, arba nemokumo specialistai kreditorių komitetą gali įsteigti savo pačių iniciatyva arba vieno ar daugiau kreditorių, nemokumo specialisto arba skolininko prašymu;

(65) kreditorių komiteto įsteigimo ir veiklos vykdymo našta turėtų būti proporcinga jo naudai. Todėl valstybės narės turėtų galėti numatyti, kad kreditorių komitetas nėra steigiamas, kai jo įsteigimo ir veiklos vykdymo našta būtų didesnė nei sprendimų, kuriuos jis galėtų priimti, ekonominė svarba. Taip gali būti tuo atveju, kai yra per mažai kreditorių, kai didžioji kreditorių dauguma turi nedidelę reikalavimo skolininkui dalį, kai dėl galimo vėlavimo, atsirandančio dėl kreditorių komiteto įsteigimo, pablogėtų skolininko finansinė padėtis arba kai vertė, kurią tikimasi susigrąžinti iš nemokumo proceso turto masės, yra mažesnė už kreditorių komiteto įsteigimo ir veiklos sąnaudas. Tokios situacijos visų pirma susidaro nemokumo bylose, susijusiose su skolininkais, kurie yra verslininkai arba mažosios įmonės, ir vykdant skolų panaikinimo procedūras. Valstybės narės turėtų galėti numatyti, kad kreditorių komitetas būtų įsteigiamas tik didžiųjų įmonių, kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/34/ES ([14]) 3 straipsnio 4 dalyje, atveju. Kalbant apie mažesnes įmones, gali būti, kad nacionalinėje teisėje kitais būdais jau numatyta tinkama kreditorių interesų apsauga iškeliant nemokumo bylą;

(66) šios direktyvos nuostatos dėl kreditorių komitetų įsteigimo turėtų būti taikomos skolininkams, kurie yra juridiniai asmenys. Valstybėms narėms turėtų būti leista tas nuostatas taikyti ir fiziniams asmenims, kurie yra verslininkai;

(67) valstybės narės turėtų paaiškinti kreditorių komitetų funkcijas bei skiriant jų narius taikomus reikalavimus, pareigas ir procedūras. Siekiant išvengti nepagrįsto vilkinimo steigiant kreditorių komitetą, komiteto nariai turėtų būti skiriami operatyviai, kad būtų užtikrintas nemokumo proceso efektyvumas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kreditorių komitetuose kreditoriams būtų tinkamai atstovaujama ir kad tarpvalstybiniams kreditoriams, kurie gyvena kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje vyksta nemokumo byla, nebūtų kliudoma dalyvauti kreditorių komitetuose. Kai vieni iš kreditorių yra darbuotojai, tie darbuotojai arba jų atstovai turėtų turėti teisę būti paskirti į kreditorių komitetus, išskyrus atvejus, kai yra kitas bent lygiavertis mechanizmas, pagal kurį gali būti atstovaujama darbuotojų interesams nemokumo byloje. Taip galėtų būti tuo atveju, kai į darbuotojų interesus kolektyvinėse procedūrose atsižvelgiama vykdant privalomas konsultacijas su jų atstovais dėl procedūros krypties arba konsultacijas prieš priimant svarbius sprendimus, pavyzdžiui, dėl turto pardavimo ar įmonės perdavimo. Darbuotojai, kurių darbo užmokesčio reikalavimus visiškai apmoka garantijų institucija, nėra kreditoriai;

(68) sąžiningas atstovavimas kreditoriams kreditorių komitetuose yra ypač svarbus užtikrinimo priemonių neturinčių kreditorių, įskaitant mažus reikalavimus pateikiančius kreditorius, atžvilgiu. Valstybės narės turėtų turėti galimybę numatyti, kad į kreditorių komitetus taip pat galėtų būti skiriami asmenys ar subjektai, kurie nėra kreditoriai, pavyzdžiui, darbuotojų atstovai, viešojo sektoriaus įstaigos ar garantijų institucijos;

(69) kreditorių komitetai turėtų dalyvauti nemokumo bylose ir užtikrinti, kad jos būtų nagrinėjamos taip, kad būtų apsaugoti kreditorių interesai, be kita ko, jie turėtų stebėti nemokumo specialisto veiklą ir reguliariai gauti informaciją apie ją, nereikalaujant, kad nemokumo specialistas būtų pavaldus komitetui. Kreditorių komitetų vaidmuo stebint nemokumo proceso teisingumą ir sąžiningumą gali būti veiksmingai atliekamas tik tuo atveju, jei kreditorių komitetai ir jų nariai veikia nepriklausomai nuo nemokumo specialisto ir yra atskaitingi tik kreditoriams. Kreditorių komitetų nariai, vykdydami komiteto funkcijas, turėtų veikti sąžiningai. Kreditoriai, kreditorių komitetų nariai ir kreditorių komitetų įdarbinti specialistai turėtų užtikrinti konfidencialios informacijos, gautos vykdant kreditorių komiteto veiklą, konfidencialumą;

([14]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB, (OL L 182, 2013 6 29, p. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

(70) nors kreditorių komiteto narių turėtų būti pakankamai daug, kad būtų užtikrinta kreditorių nuomonių ir interesų įvairovė, jis taip pat turėtų būti riboto dydžio, kad galėtų veiksmingai ir laiku atlikti savo užduotis. Valstybės narės turėtų konkrečiai nurodyti, kada ir kaip turi būti keičiama kreditorių komiteto sudėtis, pavyzdžiui, tais atvejais, kai atstovai nebegali veikti, be kita ko, užtikrinant kreditorių geriausius interesus, arba norėtų pasitraukti. Valstybės narės taip pat turėtų konkrečiai nurodyti sąlygas, kurių laikantis nušalinami nariai, padarę sunkų pareigos veikti visų kreditorių bendrai interesu pažeidimą. Tokie pažeidimai gali apimti interesų konfliktų atvejus;

(71) kreditorių komitetų darbo metodai turėtų būti skaidrūs ir veiksmingi. Todėl valstybės narės turėtų nustatyti reikalavimus, susijusius su kreditorių komitetų darbo metodais, apibrėždamos balsavimo procedūras, įskaitant tinkamumą balsuoti ir būtiną kvorumą, kaip protokoluojami priimti sprendimai ir kaip užtikrinamas kreditorių komitetų darbo nešališkumas ir konfidencialumas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kreditorių komitetai galėtų išsamiau apibrėžti darbo metodus parengdami protokolus;

(72) kreditoriai turėtų turėti galimybę dalyvauti ir balsuoti elektroniniu būdu arba savo balsavimo teisę deleguoti tinkamai įgaliotam trečiajam asmeniui. Delegavimo galimybė būtų ypač naudinga kreditoriams, gyvenantiems kitose valstybėse narėse nei ta, kurioje vyksta nemokumo byla;

(73) kreditorių komitetams turėtų būti suteikta pakankamai teisių, kad jie galėtų veiksmingai ir efektyviai vykdyti savo funkcijas. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kreditorių komitetai veiktų skaidriai ir reikiamu mastu galėtų bendrauti su nemokumo specialistais, teismais, turtu disponuojančiu skolininku ir kreditoriais, kuriems jie atstovauja, kad kreditorių komitetas galėtų suformuoti ir paskelbti savo nuomonę kreditoriams tiesiogiai svarbiais ir aktualiais klausimais ir kad į tą nuomonę būtų tinkamai atsižvelgta nagrinėjant bylas. Valstybės narės turėtų numatyti kreditorių komitetų teisę prašyti informacijos iš nemokumo specialistų ir, kai taikytina, savo turtu disponuojančių skolininkų. Valstybės narės turėtų numatyti kreditorių komitetų teisę, kad jie būtų išklausyti dėl svarbiausių sprendimų. Valstybės narės turėtų turėti galimybę leisti, kad visuotinis kreditorių susirinkimas deleguotų sprendimų priėmimą kreditorių komitetui. Valstybės narės taip pat turėtų turėti galimybę numatyti kreditorių komitetų teisę paskirti sekretorių ir prašyti išorės konsultacijų tais klausimais, kuriais jų atstovaujami kreditoriai turi interesų;

(74) kadangi vykdant kreditorių komitetų veiklą patiriama išlaidų, valstybės narės turėtų nustatyti aiškias taisykles dėl to, kas tas išlaidas prisiima. Valstybės narės taip pat turėtų nustatyti apsaugos priemones, kad dėl kreditorių komiteto išlaidų neproporcingai nesumažėtų nemokumo proceso turto masės susigrąžinimo vertė;

(75) siekdamos paskatinti kreditorius tapti kreditorių komitetų nariais, valstybės narės turėtų apriboti jų civilinę atsakomybę už jų funkcijų vykdymą pagal šią direktyvą. Vis dėlto turėtų būti įmanoma nušalinti kreditorių komitetų narius, kurie tyčia arba dėl didelio aplaidumo pažeidė savo pareigas, ir patraukti juos atsakomybėn už tą pažeidimą. Tokiais atvejais valstybės narės turėtų numatyti, kad tie nariai būtų laikomi individualiai atsakingais už žalą, padarytą dėl jų netinkamo elgesio. Valstybės narės turėtų galėti nuspręsti netaikyti tokio civilinės atsakomybės apribojimo, kai draudimo, kuriuo apdraudžiama asmeninė kreditorių komiteto narių atsakomybė, išlaidos padengiamos iš nemokumo proceso turto masės. Tais atvejais, kai valstybės narės kreditorių komitetams suteikia didesnius įgaliojimus, nei numatytieji šioje direktyvoje, jiems leidžiančius, pavyzdžiui, priimti sprendimus dėl skolininko turto arba priimti sandorius, jos turėtų galėti numatyti, kad kreditorių komitetų nariai būtų laikomi atsakingais taip pat, kaip ir nemokumo specialistai;

(76) siekiant užtikrinti didesnį nacionalinių nemokumo bylų pagrindinių ypatumų skaidrumą ir visų pirma padėti tarpvalstybiniams kreditoriams įvertinti, kas nutiktų jų investicijoms, jei jos taptų susijusios su nemokumo bylomis, investuotojams ir potencialiems investuotojams turėtų būti suteikta galimybė lengvai susipažinti su ta informacija iš anksto nustatytu, palyginamu ir patogiu naudoti formatu. Valstybės narės turėtų parengti standartizuotas pagrindinės informacijos suvestines ir padaryti jas prieinamas visuomenei. Komisija turėtų užtikrinti, kad pagrindinės informacijos suvestinės būtų prieinamos visuomenei daugiakalbiu formatu. Pagrindinės informacijos suvestinė būtų svarbi priemonė potencialiems investuotojams greitai įvertinti konkrečios valstybės narės nemokumo bylų taisykles. Joje turėtų būti pateikta pakankamai paaiškinimų, kad skaitytojas galėtų suprasti joje pateiktą informaciją nesinaudodamas kitais informacijos šaltiniais. Pagrindinės informacijos suvestinėse turėtų būti pateikta praktinė informacija apie sąlygas, dėl kurių iškeliama nemokumo byla, ir veiksmus, kurių reikia imtis norint paprašyti iškelti nemokumo bylą arba norint pareikšti reikalavimą. Kadangi valstybės narės jau privalo pateikti informaciją apie savo nacionalines taisykles dėl nemokumo procedūrų pagal Reglamentą (ES) 2015/848, svarbu užtikrinti, kad pagal šią direktyvą teikiama informacija atitiktų informaciją, teikiamą pagal tą reglamentą. Tuo tikslu valstybės narės turėtų galėti teikti pagal šią direktyvą reikalaujamą informaciją per Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose, įsteigtą Tarybos sprendimu 2001/470/EB ([15]);

(77) išimtinės nepaprastosios padėties, susidariusios dėl gaivalinių nelaimių ar kitų katastrofinių įvykių, kurie labai sutrikdo ekonominę veiklą valstybės narės ar jos regionų lygmeniu, atveju valstybės narės turėtų turėti galimybę veikti greitai, kad kuo labiau sumažintų neigiamą tų situacijų poveikį ekonomikai. Tokios situacijos susidarė COVID pandemijos kontekste ir gali susidaryti kilus sisteminei krizei, kaip apibrėžta Direktyvoje 2014/59/ES, arba tais atvejais, kai valstybės pagalba gaivalinių nelaimių ar ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti yra suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 2 dalies b punktą. Tokiose situacijose, kai kyla plataus masto nemokumo rizika, be kita ko, įmonėms, kurios įprastomis aplinkybėmis būtų gyvybingos, valstybės narės turėtų turėti galimybę laikinai nukrypti nuo tam tikrų šios direktyvos nuostatų. Nukrypti leidžiančių nuostatų aprėptis ir trukmė turėtų apsiriboti tuo, kas būtina siekiant reaguoti į išimtinę padėtį, pavyzdžiui, geografiškai apribojant jas tik tuo valstybių narių regionu, kuris nukentėjo nuo gaivalinės nelaimės. Valstybės narės Komisijai turėtų pranešti apie priemones, kuriomis nukrypstama nuo šios direktyvos, jų teritorinę aprėptį bei trukmę, ir pagrįsti būtinybę jas įgyvendinti. Valstybių narių pareiga pranešti apie tas priemones neturėtų turėti įtakos jų įsigaliojimui ir taikymui. Pranešimas, kuris palengvina Komisijos vykdomą nukrypti leidžiančių nuostatų atitikties atitinkamiems reikalavimams stebėseną, turėtų būti nepagrįstai nedelsiant pateikiamas kitoms valstybėms narėms. Ilgiausia nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo trukmė turėtų būti vieni metai ir ją turėtų būti galima pratęsti šešių mėnesių laikotarpiams, taikant papildomą kontrolės mechanizmą. Valstybės narės apie prašymą pratęsti tokį laikotarpį turėtų pranešti ne vėliau kaip likus trims mėnesiams iki nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo pabaigos, kad Komisija prireikus galėtų jam paprieštarauti;

(78) siekiant užtikrinti vienodas šios direktyvos įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011; ([16])

(79) šia direktyva nedaroma poveikio neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugai nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo, kaip numatyta pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/943 ([17]);

([15]) 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimas 2001/470/EB, sukuriantis Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose, (OL L 174, 2001 6 27, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/470/oj).

([16]) 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai, (OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([17]) 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (OL L 157, 2016 6 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj).

(80) kadangi šios direktyvos tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, nes dėl nacionalinių nemokumo sistemų skirtumų ir toliau būtų sudaromos kliūtys laisvam kapitalo judėjimui ir įsisteigimo laisvei, tų tikslų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

(81) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Chartijoje, visų pirma teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, teisės į asmens duomenų apsaugą, laisvės pasirinkti profesiją ir teisės dirbti, laisvės užsiimti verslu, teisės į nuosavybę, darbuotojų teisės į informaciją ir konsultacijas bei teisės į teisingą bylos nagrinėjimą;

(82) tvarkant asmens duomenis šios direktyvos tikslais taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 ([18]). Šios direktyvos tikslais Sąjungos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 ([19]);

(83) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 dalimi, buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę 2023 m. vasario 6 d. ([20]),

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šioje direktyvoje nustatomos bendros taisyklės dėl:

a) ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais;

b) nemokumo proceso turto masei priklausančio turto atsekimo;

c) išankstinio pardavimo proceso;

d) direktorių pareigų pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą;

e) kreditorių komitetų;

f) pagrindinės informacijos suvestinių.

2. Šios direktyvos II, III ir VI antraštinės dalys taikomos kolektyvinėms byloms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2015/848 2 straipsnio 1 punkte, grindžiamoms teisės aktais, susijusiais su nemokumu, išskyrus prevencinio restruktūrizavimo procedūras.

II antraštinė dalis netaikoma laikino pobūdžio byloms.

([18]) 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([19]) 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB, (OL L 295, 2018 11 21, p. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

([20]) OL C 89, 2023 3 10, p. 10.

3. Ši direktyva netaikoma, kai skolininkai yra:

a) draudimo įmonės arba perdraudimo įmonės, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB ([21]) 13 straipsnio 1 ir 4 punktuose;

b) kredito įstaigos, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013 ([22]) 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte;

c) investicinės įmonės ar kolektyvinio investavimo subjektai, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 2 ir 7 punktuose;

d) pagrindinės sandorio šalys, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 648/2012 ([23]) 2 straipsnio 1 punkte;

e) centriniai vertybinių popierių depozitoriumai, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 909/2014 ([24]) 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte;

f) kitos finansų įstaigos ir subjektai, išvardyti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES ([25]) 1 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje;

g) viešojo sektoriaus institucijos pagal nacionalinę teisę;

h) fiziniai asmenys, kurie nėra verslininkai.

4. Valstybės narės gali šios direktyvos netaikyti skolininkams, kurie yra finansų sektoriaus subjektai, išskyrus nurodytuosius 3 dalyje, teikiantiems finansines paslaugas, kurioms taikoma speciali tvarka, pagal kurią nacionalinės priežiūros arba pertvarkymo institucijos turi plačius intervencijos įgaliojimus, panašius į tuos, kuriuos jos turi 3 dalyje nurodytų finansų sektoriaus subjektų atžvilgiu. Valstybės narės apie tą specialią tvarką praneša Komisijai.

5. IV ir VI antraštinės dalys taikomos skolininkams, kurie yra juridiniai asmenys.

6. Valstybės narės gali nuspręsti šios direktyvos VI antraštinę dalį taikyti tik skolininkams, kurie yra didžiosios įmonės, kaip tai suprantama Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnio 4 dalyje.

([21]) 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (OL L 335, 2009 12 17, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj).

([22]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012, (OL L 176, 2013 6 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).

([23]) 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 dėl ne biržos išvestinių finansinių priemonių, pagrindinių sandorio šalių ir sandorių duomenų saugyklų (OL L 201, 2012 7 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/648/oj).

([24]) 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 909/2014 dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 98/26/EB ir 2014/65/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 236/2012, (OL L 257, 2014 8 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/909/oj).

([25]) 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012, (OL L 173, 2014 6 12, p. 190, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj).

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

1. Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

a) nemokumo specialistas – asmuo ar institucija, kuri atlieka vieną ar daugiau funkcijų, išvardytų Reglamento (ES) 2015/848 2 straipsnio 5 punkte ir Direktyvos (ES) 2019/1023 2 straipsnio 1 dalies 12 punkte;

b) teismas – valstybės narės teisminė institucija;

c) banko sąskaitų registrai – centralizuoti automatizuoti mechanizmai, tokie kaip centriniai registrai arba centrinės elektroninės duomenų paieškos sistemos, įdiegti pagal Direktyvos (ES) 2024/1640 16 straipsnio 1 dalį;

d) centriniai tikrųjų savininkų registrai – nacionaliniai centriniai registrai, kuriuose laikoma informacija apie tikruosius savininkus, ir tų registrų sujungimo sistemos, nurodyti Direktyvos (ES) 2024/1640 10 straipsnyje;

e) banko sąskaitos informacija – Direktyvos (ES) 2024/1640 16 straipsnio 3 dalyje nurodyta informacija;

f) teisinis veiksmas – II antraštinės dalies tikslais bet koks tyčinis žmogaus elgesys, sukeliantis teisinių pasekmių;

g) vykdytina sutartis – skolininko ir vienos ar kelių šalių sutartis, pagal kurią tos sutarties šalys dar turi neįvykdytų įsipareigojimų tuo metu, kai likvidavimo etape iškeliama nemokumo byla, kaip numatyta IV antraštinėje dalyje, išskyrus užskaitos susitarimus, įskaitant baigiamosios užskaitos susitarimus finansų rinkose, energijos rinkose ir biržos prekių rinkose, jei tokie susitarimai pagal nacionalinę nemokumo teisę yra vykdytini, ir finansines sutartis;

h) kreditorių geriausių interesų kriterijus – kriterijus, kuris yra įvykdomas, jei vykdant likvidavimą išankstinio pardavimo proceso kontekste nė vienas kreditorius neatsiduria blogesnėje padėtyje nei tuo atveju, jei likviduojant dalimis būtų taikomas įprastas likvidavimo prioritetų eiliškumas, arba, kai valstybės narės taip nustato – kito geriausio alternatyvaus scenarijaus atveju;

i) tarpinis finansavimas – esamo ar naujo kreditoriaus teikiama bet kokia nauja finansinė parama, kuri apima bent finansinę paramą išankstinio pardavimo proceso taikymo metu ir kuri yra pagrįsta bei nedelsiant reikalinga, kad skolininko įmonė ar jos dalis galėtų tęsti veiklą arba būtų išsaugota ar padidinta tos įmonės vertė;

j) kreditorių komitetas –VI antraštinėje dalyje numatytas kreditoriams atstovaujantis organas;

k) išankstinio pardavimo procesas – procesas, apimantis parengiamąjį etapą ir likvidavimo etapą, kuriuo sudaroma galimybė nemokumo bylos nagrinėjimo metu parduoti skolininko įmonę kaip veikiantį verslą (visą arba jos dalį) geriausią pasiūlymą pateikusiam pirkėjui;

l) parengiamasis etapas – išankstinio pardavimo proceso etapas, kurio tikslas – rasti tinkamą pirkėją skolininko įmonei ar jos daliai;

m) likvidavimo etapas – išankstinio pardavimo proceso etapas, kurio tikslas – patvirtinti ir įvykdyti skolininko įmonės ar jos dalies pardavimą ir iš jo gautas pajamas paskirstyti kreditoriams.

2. Šioje direktyvoje nemokumo ir direktorių sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos nacionalinėje teisėje.

3 straipsnis

Su skolininku glaudžiai susijusi šalis

1. II antraštinės dalies tikslais su skolininku glaudžiai susijusios šalys yra:

a) kai skolininkas yra fizinis asmuo:

i) skolininko sutuoktinis (-ė) arba partneris (-ė);

ii) skolininko arba skolininko sutuoktinio (-ės) ar partnerio (-ės) tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai, tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai ir broliai bei seserys, taip pat tų asmenų sutuoktiniai (-ės) ar partneriai (-ės);

iii) asmenys, gyvenantys skolininko namų ūkyje;

iv) asmenys, turintys prieigą prie neviešos informacijos apie skolininko reikalus, kurie turi galimybę kontroliuoti skolininko atliekamas operacijas, įskaitant atvejus, kai jie dirba skolininkui pagal darbo sutartį arba su skolininku yra susiję darbo santykiais;

v) juridiniai asmenys, kuriuose skolininkas arba vienas iš i–iv papunkčiuose nurodytų asmenų yra skolininko administracinių, valdymo ar priežiūros organų narys, arba

vi) juridiniai asmenys, kuriuose skolininkas arba vienas iš i–iv papunkčiuose nurodytų asmenų atlieka pareigas, suteikiančias prieigą prie neviešos informacijos apie skolininko reikalus;

b) kai skolininkas yra juridinis asmuo:

i) skolininko administracinių, valdymo ar priežiūros organų nariai;

ii) dalininkai, turintys skolininko kontrolinį akcijų paketą;

iii) asmenys, kurie atlieka funkcijas, panašias į tas, kurias atlieka i punkte nurodyti asmenys;

iv) asmenys, kurie pagal a punktą yra glaudžiai susiję su šio punkto i, ii ir iii papunkčiuose išvardytais asmenimis.

2. IV antraštinės dalies tikslais su skolininku glaudžiai susijusioms šalims priskiriami 1 dalyje išvardyti asmenys ir visi kiti asmenys, įskaitant juridinius asmenis, turinčius lengvatinę prieigą prie neviešos informacijos apie skolininko reikalus.

3. Tai, ar šalis yra su skolininku glaudžiai susijusi šalis, nustatoma remiantis:

a) II antraštinės dalies tikslais – diena, kurią buvo įformintas teisinis veiksmas, dėl kurio pareikštas ieškinys dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, arba trijų mėnesių laikotarpis iki teisinio veiksmo įforminimo;

b) IV antraštinės dalies tikslais – diena, kurią prasideda išankstinio pardavimo proceso likvidavimo etapas, arba bent šešių mėnesių laikotarpis iki likvidavimo etapo pradžios.

Šio straipsnio 1 dalis ir 3 dalies a punktas *mutatis mutandis* taikomi asmenims, glaudžiai susijusiems su šalimis, kurios gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, kaip nurodyta 12 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje.

4 straipsnis

Nacionalinė teisė ir minimalus suderinimas

1. Nedarant poveikio 10 straipsnio 3 daliai valstybės narės gali priimti arba palikti galioti įstatymus, kuriais numatoma visų kreditorių bendrai aukštesnio lygio apsauga, nei numatyta pagal II ir V antraštines dalis.

2. Valstybės narės gali priimti arba palikti galioti įstatymus, susijusius su kreditorių komitetų steigimu, veikimu, užduotimis ir nariais, kuriais numatomas aktyvesnis kreditorių dalyvavimas nemokumo procese, nei numatyta VI antraštinėje dalyje.

3. Valstybės narės gali priimti arba palikti galioti įstatymus, kuriais nemokumo specialistams palengvinama prieiga prie jų banko sąskaitų registruose laikomos banko sąskaitų informacijos, informacijos apie tikruosius savininkus ir nacionaliniuose registruose bei duomenų bazėse laikomos informacijos didesniu mastu nei leidžiama pagal III antraštinėje dalyje nustatytas taisykles.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nemokūs verslininkai ar kiti fiziniai asmenys, kurie, kaip dalininkai, yra asmeniškai atsakingi už neribotos atsakomybės įmonės skolas, turėtų galimybę pasinaudoti visišku skolų panaikinimu pagal Direktyvą (ES) 2019/1023 net ir tais atvejais, kai pagal nacionalinę teisę skolininkui negalima iškelti nemokumo bylos remiantis tuo, kad skolininkas neturi turto arba jo turto nepakanka proceso išlaidoms arba su nemokumo specialisto dalyvavimu susijusioms išlaidoms padengti.

5. Valstybės narės gali priimti arba palikti galioti įstatymus, kuriais nustatomos supaprastintos labai mažų įmonių likvidavimo procedūros.

5 straipsnis

Darbuotojų apsauga

Ši direktyva nedaro poveikio Sąjungos ir nacionalinei teisei dėl darbuotojų teisių, kiek tai susiję su šia direktyva reglamentuojamais klausimais, įskaitant Sąjungos ir nacionalinę teisę dėl darbuotojų atstovų dalyvavimo ir atitinkamų priemonių, skirtų darbuotojų atstovų informavimui ir konsultavimuisi su jais, visų pirma:

a) teisėms, užtikrinamoms direktyvomis 98/59/EB, 2001/23/EB ir 2008/94/EB;

b) teisei į informaciją ir konsultacijas pagal direktyvas 2002/14/EB ir 2009/38/EB.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

IEŠKINIAI DĖL SANDORIŲ PRIPAŽINIMO NEGALIOJANČIAIS

1 SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

6 straipsnis

Bendrosios išankstinės sąlygos, susijusios su ieškiniais dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais

Valstybės narės užtikrina, kad teisiniai veiksmai, kurie buvo įforminti iki nemokumo bylos iškėlimo visų kreditorių bendrai nenaudai būtų niekiniai, nuginčijami arba teisiškai neįgyvendinami 2 skyriuje nustatytomis sąlygomis.

Valstybės narės gali nustatyti, kad teisinis veiksmas, kurio poveikis priklauso nuo jo užregistravimo viešajame registre, būtų laikomas įformintu, kai tik įvykdomi visi kiti su jo veiksmingumu susiję reikalavimai.

2 SKYRIUS

Specialiosios sąlygos

7 straipsnis

Reikalavimų tenkinimo pirmumas

1. Valstybės narės užtikrina, kad žalingi teisiniai veiksmai, naudingi kreditoriui ar kreditorių grupei dėl jų reikalavimų patenkinimo arba užtikrinimo įkaitu, būtų niekiniai, nuginčijami arba teisiškai neįgyvendinami, jeigu jie buvo įforminti:

a) per tris mėnesius iki prašymo, dėl kurio buvo iškelta nemokumo byla, pateikimo arba, jei toks prašymas nebuvo pateiktas, per tris mėnesius iki nutarimo iškelti nemokumo bylą priėmimo dienos, jeigu skolininkas negalėjo sumokėti savo skolų suėjus jų terminui pagal nacionalinę teisę, arba

b) po prašymo pateikimo arba a punkte nurodyto nutarimo priėmimo dienos ir prieš nemokumo bylos iškėlimą.

2. Jei vykdytinas kreditoriaus reikalavimas buvo patenkintas arba užtikrintas kaip mokėtinas, valstybės narės užtikrina, kad žalingi teisiniai veiksmai būtų niekiniai, nuginčijami arba teisiškai neįgyvendinami bent tais atvejais, kai:

a) tenkinamos 1 dalyje nustatytos sąlygos ir

b) tas kreditorius žinojo, kad skolininkas negali sumokėti savo skolų suėjus jų terminui pagal nacionalinę teisę, kad buvo pateiktas prašymas iškelti nemokumo bylą arba kad, jei toks prašymas nebuvo pateiktas, buvo priimtas nutarimas iškelti nemokumo bylą.

Pirmos pastraipos b punkto tikslais toks žinojimas yra preziumuojamas, jei kreditorius buvo su skolininku glaudžiai susijusi šalis. Tą prezumpciją turi būti galima užginčyti.

3. 1 ir 2 dalys netaikomos šiems teisiniams veiksmams:

a) teisiniams veiksmams, atliekamiems tiesiogiai už teisingą atlygį skolininko turto naudai;

b) mokėjimams pagal įsakomuosius vekselius arba čekius, kai pagal įsakomuosius vekselius ar čekius reglamentuojančią teisę gavėjui neleidžiama pareikšti reikalavimų dėl vekselio ar čekio kitiems skolininkams pagal vekselius ar čekius, pvz., indosantams, trasantams arba trasatams, jei gavėjas atmeta skolininko mokėjimą;

c) teisiniams veiksmams, kuriems netaikomi ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais pagal direktyvas 98/26/EB ir 2002/47/EB;

d) kai aktualu, laikantis nacionalinės teisės, teisiniams veiksmams, kuriais patenkinami arba užtikrinami socialinės apsaugos institucijų reikalavimai;

e) užskaitos susitarimų, įskaitant baigiamosios užskaitos susitarimus, sudarymui finansų rinkose, energijos rinkose ar kitose biržos prekių rinkose, taip pat teisiniams veiksmams, kuriais remiamas tokių susitarimų veikimas.

Pirmos pastraipos b punkto tikslais valstybės narės užtikrina, kad pagal vekselį arba čekį sumokėtą sumą grąžintų paskutinis indosantas arba, jei jis indosavo vekselį trečiosios šalies vardu, ta šalis, jei paskutinis indosantas arba trečioji šalis žinojo, kad skolininkas negalėjo sumokėti savo skolų suėjus jų grąžinimo terminui pagal nacionalinę teisę arba kad prašymas iškelti nemokumo bylą buvo pateiktas vekselio indosavimo metu arba jį indosavus. Toks žinojimas yra preziumuojamas, jei paskutinis indosantas arba trečioji šalis buvo su skolininku glaudžiai susijusi šalis. Tą prezumpciją turi būti galima užginčyti.

8 straipsnis

Teisiniai veiksmai, atlikti neatlygintinai arba už akivaizdžiai nepakankamą atlygį

1. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai skolininko teisiniai veiksmai atliekami neatlygintinai arba už akivaizdžiai nepakankamą atlygį, tie teisiniai veiksmai būtų niekiniai, nuginčijami arba teisiškai neįgyvendinami, jeigu jie buvo įforminti:

a) per 12 mėnesių iki prašymo, dėl kurio buvo iškelta nemokumo byla, pateikimo arba, jei toks prašymas nebuvo pateiktas, per 12 mėnesių iki nutarimo iškelti nemokumo bylą priėmimo dienos, arba

b) po prašymo pateikimo arba a punkte nurodyto nutarimo priėmimo dienos ir prieš nemokumo bylos iškėlimą.

2. 1 dalis netaikoma simbolinės vertės dovanoms ir dovanojamam turtui.

9 straipsnis

Teisiniai veiksmai, kuriais tyčia siekiama padaryti žalą kreditoriams

Valstybės narės užtikrina, kad teisiniai veiksmai, kuriais skolininkas tyčia padaro žalą visiems kreditoriams bendrai, būtų niekiniai, nuginčijami arba teisiškai neįgyvendinami, jeigu tenkinamos abi šios sąlygos:

a) tie veiksmai buvo įforminti per dvejus metus iki prašymo, dėl kurio buvo iškelta nemokumo byla, pateikimo arba, jei toks prašymas nebuvo pateiktas, per dvejus metus iki nutarimo iškelti nemokumo bylą priėmimo dienos, arba po tokio prašymo pateikimo dienos arba tokio nutarimo priėmimo dienos ir prieš nemokumo bylos iškėlimą;

b) kita teisinio veiksmo šalis žinojo apie skolininko ketinimą padaryti žalą visiems kreditoriams bendrai.

Pirmos pastraipos b punkto tikslais toks žinojimas yra preziumuojamas, jei kita teisinio veiksmo šalis buvo su skolininku glaudžiai susijusi šalis. Tą prezumpciją turi būti galima užginčyti.

3 SKYRIUS

Ieškinių dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais pasekmės

10 straipsnis

Bendros pasekmės

1. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimais, teisėmis ar pareigomis, kylančiais iš teisinių veiksmų, kurie yra niekiniai ar teisiškai neįgyvendinami arba yra pripažinti niekiniais pagal 2 skyrių, nebūtų galima remtis siekiant patenkinti reikalavimus atitinkama nemokumo proceso turto mase.

2. Valstybės narės užtikrina, kad šalis, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, būtų įpareigota grąžinti jos faktiškai gautą naudą arba sumokėti jos piniginį ekvivalentą.

Tuo, kad praturtėjimas dėl niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo nebėra šalies, kuri gavo naudos iš šio teisinio veiksmo, turto dalis, galima remtis tik tuo atveju, jei ši šalis nežinojo apie aplinkybes, kuriomis grindžiamas ieškinys dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu.

3. Valstybės narės užtikrina, kad senaties terminas dėl visų reikalavimų, kylančių dėl niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo kitos šalies atžvilgiu, būtų ne ilgesnis kaip treji metai nuo nemokumo bylos iškėlimo dienos. Valstybės narės gali nustatyti, kad senaties terminas būtų skaičiuojamas nuo tos dienos, kai nemokumo specialistas sužinojo apie faktus, dėl kurių atsirado reikalavimas kitos šalies atžvilgiu.

Ši direktyva nedaro poveikio nacionalinei teisei, reglamentuojančiai pirmoje pastraipoje nurodyto senaties termino sustabdymą arba pertraukimą.

4. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimą grąžinti faktiškai gautą naudą arba sumokėti jos piniginį ekvivalentą pagal 2 dalį, būtų galima perleisti kreditoriui arba trečiajai šaliai.

5. Valstybės narės užtikrina, kad šalis, kuri buvo įpareigota grąžinti jos faktiškai gautą naudą arba sumokėti jos piniginį ekvivalentą pagal 2 dalį, negalėtų kompensuoti tos pareigos savo reikalavimais, kuriuos kitu atveju ji turėtų įvykdyti nemokumo byloje.

6. Šis straipsnis nedaro poveikio ieškiniams, pateiktiems pagal civilinę ir komercinę teisę, dėl žalos, kurią patyrė kreditoriai dėl niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, atlyginimo.

11 straipsnis

Pasekmės šaliai, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo

1. Tuo atveju ir tokiu mastu, kiek šalis, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, grąžina jos faktiškai gautą naudą arba sumoka jos piniginį ekvivalentą pagal 10 straipsnį, valstybės narės užtikrina, kad bet kuris tos šalies reikalavimas, kuris buvo patenkintas tuo teisiniu veiksmu, būtų atnaujintas pagal nacionalinę teisę.

2. Valstybės narės užtikrina, kad bet koks priešpriešinės pareigos įvykdymas, atliktas šalies, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo po to arba tuo pačiu metu, kai skolininkas ėmėsi veiksmų pagal tą teisinį veiksmą, būtų kompensuojamas iš nemokumo proceso turto masės tokiu mastu, kiek tą priešpriešinės pareigos įvykdymą sudaranti gauta nauda vis dar yra prieinama nemokumo proceso turto masėje tokia forma, kuria ją būtų galima atskirti nuo likusios nemokumo proceso turto masės, arba tokiu mastu, kiek nemokumo proceso turto masė vis dar yra praturtinta tokio priešpriešinės pareigos įvykdymo verte.

Pirmoje pastraipoje nenumatytais atvejais šalis, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, gali pareikšti reikalavimą dėl priešpriešinės pareigos įvykdymo kompensavimo.

12 straipsnis

Trečiųjų šalių atsakomybė

1. Valstybės narės užtikrina, kad 10 ir 11 straipsniai būtų taikomi šalies, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo, įpėdiniams arba kitiems visų teisių perėmėjams.

Įpėdinių atsakomybės aprėptis reglamentuojama nacionaline teise.

2. Valstybės narės užtikrina, kad 10 straipsnis būtų taikomas visiems pavieniams kitos šalies teisių į niekinį, nuginčijamą arba teisiškai neįgyvendinamą teisinį veiksmą perėmėjams, jei teisių perėmėjas žinojo aplinkybes, kuriomis grindžiamas ieškinys dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu.

Pirmoje pastraipoje nurodytos žinios preziumuojamos, jei pavienių teisių perėmėjas yra glaudžiai su skolininku susijusi šalis, kuri gavo naudos iš niekinio, nuginčijamo arba teisiškai neįgyvendinamo teisinio veiksmo. Tą prezumpciją turi būti galima užginčyti.

13 straipsnis

Sąsaja su kitais dokumentais

Ši antraštinė dalis nedaro poveikio direktyvoms 98/26/EB, 2002/47/EB ir (ES) 2019/1023.

Tais atvejais, kai vykdant prevencinio restruktūrizavimo procedūras pagal Direktyvą (ES) 2019/1023 skolininkas nebegali sumokėti savo skolų suėjus jų grąžinimo terminui ir pagal tos direktyvos 7 straipsnio 3 dalį yra išsaugoma sustabdymo nauda, valstybės narės gali nustatyti, kad, kiek tai susiję su sustabdymo metu atliktais teisiniais veiksmais, tai, jog šalis žinojo, kad skolininkas negalėjo sumokėti savo skolų suėjus jų terminui pagal nacionalinę teisę, nėra pagrindas pareikšti ieškinius dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais pagal šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalį.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

NEMOKUMO PROCESO TURTO MASEI PRIKLAUSANČIO TURTO ATSEKIMAS

1 SKYRIUS

Paskirtųjų teismų ir administracinių institucijų prieiga prie banko sąskaitų informacijos

14 straipsnis

Paskirtieji teismai ir administracinės institucijos

1. Kiekviena valstybė narė paskiria teismus arba administracines institucijas, kuriems leidžiama prieiga prie jos nacionalinių banko sąskaitų registrų ir leidžiama atlikti juose paiešką, ir teismus arba administracines institucijas, kuriems pagal 15 straipsnio 2 dalį leidžiama prieiga prie informacijos jos banko sąskaitų registre ir leidžiama atlikti juose paiešką tarpvalstybiniu mastu (toliau – paskirtieji teismai arba administracinės institucijos).

2. Kiekviena valstybė narė apie savo paskirtuosius teismus arba administracines institucijas Komisijai praneša ne vėliau kaip 2029 m. balandžio 22 d. ir nepagrįstai nedelsdamos praneša Komisijai apie visus jų pakeitimus. Komisija tuos pranešimus paskelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir Europos e. teisingumo portale.

15 straipsnis

Paskirtųjų teismų ir administracinių institucijų prieiga prie banko sąskaitų informacijos ir jos paieška

1. Valstybės narės užtikrina, kad paskirtieji teismai arba administracinės institucijos turėtų įgaliojimus tiesiogiai ir nedelsiant pasinaudoti prieiga prie banko sąskaitų informacijos ir atlikti jos paiešką, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) banko sąskaitos informacijos prašo nemokumo specialistas, paskirtas nagrinėjamoje nemokumo byloje, įskaitant laikino pobūdžio bylą, ir

b) banko sąskaitos informacija yra būtina siekiant nustatyti ir atsekti nemokumo proceso turto masei priklausantį turtą a punkte nurodytoje byloje, taip pat turtą, dėl kurio pareikšti ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais.

2. Palengvindamos tarpvalstybinę prieigą, valstybės narės užtikrina, kad paskirtieji teismai arba administracinės institucijos turėtų įgaliojimus tiesiogiai ir nedelsiant pasinaudoti prieiga prie kitose valstybėse narėse esančios banko sąskaitų informacijos, prieinamos per Direktyvos (ES) 2024/1640 16 straipsnio 6 dalyje nurodytą jungtinę bankų sąskaitų registrų sistemą (BARIS), ir atlikti jos paiešką, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) banko sąskaitos informacijos kitoje valstybėje narėje prašo nemokumo specialistas, paskirtas nagrinėjamoje nemokumo byloje, įskaitant laikino pobūdžio bylą, ir

b) banko sąskaitos informacija yra būtina siekiant nustatyti ir atsekti nemokumo proceso turto masei priklausantį turtą a punkte nurodytoje byloje, taip pat turtą, dėl kurio pareikšti ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais.

3. Paskirtieji teismai arba administracinės institucijos turi neturėti prieigos prie kitos informacijos, nei nurodyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, kurią valstybės narės laiko esmine ir įtraukia į banko sąskaitų registrus pagal Direktyvos (ES) 2024/1640 16 straipsnio 5 dalį, ir turi negalėti atlikti jos paieškos.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nurodyti paskirtieji teismai arba administracinės institucijos arba kiti kompetentingi teismai ar institucijos tikrintų, ar tenkinamos 1 ir 2 dalyse nurodytos sąlygos. Jei tos sąlygos tenkinamos, valstybės narės užtikrina, kad paskirtieji teismai arba administracinės institucijos atitinkamą banko sąskaitų informaciją, gautą pasinaudojus prieiga prie banko sąskaitų informacijos ir atlikus jos paiešką pagal 1 ir 2 dalis, perduotų jos paprašiusiam nemokumo specialistui.

5. Prieiga ir paieška pagal 1 ir 2 dalis nedaro poveikio nacionalinėms procedūrinėms garantijoms ir Sąjungos bei nacionalinėms asmens duomenų apsaugos taisyklėms. Valstybės narės užtikrina, kad pagal 1 ir 2 dalis gauta banko sąskaitų informacija būtų tvarkoma tik tais tikslais, kuriais ji buvo gauta, įskaitant atvejus, kai ją tvarko nemokumo specialistai.

6. Valstybės narės užtikrina, kad nemokumo specialistai, tvarkydami pagal 1 ir 2 dalis gautą banko sąskaitų informaciją, būtų įdiegę atitinkamas tinkamo konfidencialios informacijos tvarkymo vidaus procedūras.

7. 1 ir 2 dalių tikslais laikoma, kad prieiga prie banko sąskaitų informacijos suteikiama ir jos paieška atliekama tiesiogiai ir nedelsiant, kai, *inter alia*, nacionalinės institucijos, administruojančios banko sąskaitų registrus, paskirtiesiems teismams arba administracinėms institucijoms operatyviai perduoda banko sąskaitos informaciją naudodamosi automatizuotais mechanizmais su sąlyga, kad jokia tarpinė institucija negali daryti įtakos prašomiems duomenims arba pateiktinai informacijai.

16 straipsnis

Paskirtųjų teismų ir administracinių institucijų prieigos prie banko sąskaitų informacijos ir jos paieškos sąlygos

1. Valstybės narės užtikrina, kad prieigą prie banko sąskaitų informacijos turėtų ir jos paiešką pagal 15 straipsnį kiekvienu konkrečiu atveju atliktų tik kiekvieno paskirtojo teismo arba administracinės institucijos darbuotojai, kurie yra konkrečiai paskirti ir įgalioti toms užduotims atlikti.

2. Valstybės narės užtikrina, kad:

a) 1 dalyje nurodyti darbuotojai laikytųsi aukštų profesinių konfidencialumo ir duomenų apsaugos standartų ir būtų itin sąžiningi ir turėtų tinkamą kvalifikaciją;

b) būtų įdiegtos techninės ir organizacinės priemonės, kuriomis užtikrinamas duomenų saugumas laikantis aukštų technologinių standartų, kad paskirtieji teismai ir administracinės institucijos galėtų naudotis įgaliojimais gauti prieigą prie banko sąskaitų informacijos ir atlikti jos paiešką pagal 15 straipsnį.

17 straipsnis

Paskirtųjų teismų ir administracinių institucijų prieigos prie banko sąskaitų informacijos ir jos paieškos stebėsena

1. Valstybės narės nustato, kad banko sąskaitų registrus tvarkančios institucijos užtikrintų, kad kiekvienu atveju būtų išsaugomi registracijos įrašai, kai paskirtieji teismai arba administracinės institucijos gauna prieigą prie banko sąskaitų informacijos ir atlieka jos paiešką. Registracijos įrašuose pateikiama visų pirma tokia informacija:

a) bylos identifikacinis numeris;

b) užklausos arba paieškos data ir laikas;

c) užklausoje arba paieškoje naudotų duomenų rūšis;

d) unikalūs rezultatų identifikatoriai;

e) paskirtojo teismo arba administracinės institucijos, kurie turi prieigą prie registro arba atlieka jame paiešką, pavadinimas;

f) užklausą pateikusio paskirtojo teismo arba administracinės institucijos darbuotojo ir, kai taikytina, užklausą ar paiešką užsakiusio teisėjo arba tarnautojo ir, jei yra, prašymą pateikusio nemokumo specialisto unikalus naudotojo identifikatorius.

2. Banko sąskaitų registrus administruojančios institucijos reguliariai tikrina 1 dalyje nurodytus registracijos įrašus.

3. 1 dalyje nurodyti registracijos įrašai naudojami tik siekiant stebėti, kaip laikomasi šios direktyvos ir taikytinos Sąjungos teisės dėl duomenų apsaugos. Šie registracijos įrašai tinkamomis priemonėmis apsaugomi nuo neteisėtos prieigos ir ištrinami praėjus penkeriems metams nuo jų sukūrimo, išskyrus atvejus, kai jie reikalingi pradėtoms stebėsenos procedūroms atlikti.

2 SKYRIUS

Nemokumo specialistų prieiga prie informacijos apie tikruosius savininkus

18 straipsnis

Nemokumo specialistų prieiga prie informacijos apie tikruosius savininkus

Valstybės narės užtikrina, kad nemokumo specialistai turto, susijusio su nemokumo procesu, kuriam jie paskirti, nustatymo ir atsekimo tikslu laiku gautų prieigą prie šios informacijos apie juridinių asmenų ir kitų formų juridinės veiklos tikruosius savininkus, kuri saugoma sujungtuose centriniuose tikrųjų savininkų registruose, ir kad tokia prieiga būtų suteikiama neįspėjus atitinkamo juridinio asmens, kitų formų juridinės veiklos šalies ar tikrojo savininko:

a) tikrojo savininko vardo ir pavardės;

b) tikrojo savininko gimimo metų ir mėnesio;

c) tikrojo savininko gyvenamosios vietos valstybės ir pilietybės ar pilietybių;

d) juridinių asmenų tikrųjų savininkų atveju – turimų teisių į naudą pobūdžio ir apimties;

e) tiesioginių patikos fondų ar panašios kitų formų juridinės veiklos tikrųjų savininkų atveju – jų tikrosios nuosavybės pobūdžio.

3 SKYRIUS

Nemokumo specialistų prieiga prie nacionalinių registrų ir duomenų bazių

19 straipsnis

Nemokumo specialistų prieiga prie nacionalinių registrų ir duomenų bazių

1. Valstybės narės užtikrina, kad nemokumo specialistai, nepriklausomai nuo to, kurioje valstybėje narėje jie buvo paskirti, turėtų tiesioginę ir operatyvią prieigą prie informacijos, būtinos siekiant nustatyti ir atsekti nemokumo proceso turto masei priklausantį turtą, taip pat turtą, dėl kurio pareikšti ieškiniai dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais, kuri saugoma esamuose nacionaliniuose registruose ir duomenų bazėse, išvardytuose priede, laikantis nacionalinėje teisėje numatytų sąlygų.

2. Kiek tai susiję su prieiga prie priede išvardytų nacionalinių registrų ir duomenų bazių, kiekviena valstybė narė užtikrina, kad kitose valstybėse narėse paskirtiems nemokumo specialistams nebūtų taikomos materialinės prieigos sąlygos, kurios būtų *de jure* ar *de facto* mažiau palankios nei tos, kurios taikomos toje valstybėje narėje paskirtiems nemokumo specialistams.

3. Valstybės narės ne vėliau kaip 2029 m. balandžio 22 d. pateikia Komisijai priede išvardytus egzistuojančius nacionalinius registrus ir duomenų bazes ir jai praneša apie visus tų sąrašų pakeitimus.

Komisija valstybių narių pagal pirmą pastraipą pateiktą informaciją paskelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir Europos e. teisingumo portale.

4 SKYRIUS

Kitos valstybės narės nemokumo specialistų teisė kreiptis į teismus

20 straipsnis

Kitos valstybės narės nemokumo specialistų teisė kreiptis į teismus

Kiek tai susiję su teise inicijuoti procesą arba kreiptis į teismus ar institucijas siekiant pareikšti reikalavimą dėl turto nemokumo proceso turto masės vardu, kiekviena valstybė narė užtikrina, kad kitose valstybėse narėse paskirtiems nemokumo specialistams nebūtų taikomos mažiau palankios sąlygos nei tos, kurios taikomos toje valstybėje narėje paskirtiems nemokumo specialistams.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

IŠANKSTINIO PARDAVIMO PROCESAS

1 SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

21 straipsnis

Išankstinio pardavimo procesas

1. Valstybės narės užtikrina, kad išankstinio pardavimo procesu pagal nacionalinę teisę galėtų pasinaudoti bent tie skolininkai, kurie gali tapti nemokūs.

Valstybės narės gali nustatyti, kad parengiamojo etapo negalima pradėti, kai skolininkas negali sumokėti savo skolų suėjus jų mokėjimo terminui pagal nacionalinę teisę.

2. Išankstinio pardavimo procesas pagal nacionalinę teisę gali būti atskiras procesas arba esamo nemokumo proceso dalis.

3. Valstybės narės užtikrina, kad skolininkai, kurie pradeda išankstinio pardavimo procesą, parengiamajame etape ir toliau galėtų visiškai arba bent iš dalies kontroliuoti savo turtą ir kasdienes savo įmonės veiklos operacijas.

4. Šioje antraštinėje dalyje nereglamentuojamiems klausimams, įskaitant reikalavimų eiliškumą, pajamų paskirstymą, skolininko ir skolininko direktorių pareigas ir atsakomybę, nemokumo specialisto atlygį ir kreditorių dalyvavimo pobūdį, apimtį ir būdą, taikoma nacionalinė teisė, išskyrus, kai taikytina, kiek tai susiję su pardavimo patvirtinimu.

22 straipsnis

Ryšys su kitais Sąjungos teisės aktais

1. Likvidavimo etapas vykdomas iškeliant nemokumo bylą, išskyrus prevencinio restruktūrizavimo procedūras.

Valstybėse narėse, kuriose taikomas Reglamentas (ES) 2015/848, likvidavimo etapas vykdomas iškeliant nemokumo bylą, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2015/848 A priede, išskyrus prevencinio restruktūrizavimo procesą.

2. Ši direktyva nedaro poveikio Direktyvai 2001/23/EB ir nacionalinėms taisyklėms, kuriomis ji įgyvendinama.

Direktyvos 2001/23/EB 5 straipsnio 1 dalies tikslais, kai likvidavimo etapas vyksta proceso, kurio rezultatas galėtų būti skolininko likvidavimas, metu, jis laikomas bankroto procesu arba bet kuriuo analogišku nemokumo procesu, pradėtu siekiant likviduoti perdavėjo turtą prižiūrint kompetentingai valdžios institucijai.

2 SKYRIUS

Parengiamasis etapas

23 straipsnis

Stebėtojo paskyrimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad skolininko iniciatyva parengiamasis etapas prasidėtų, kai paskiriamas stebėtojas. Stebėtojo skyrimo procedūra nustatoma nacionalinėje teisėje.

2. Valstybės narės užtikrina, kad stebėtojas būtų nepriklausomas nuo skolininko ir nuo bet kurios su skolininku glaudžiai susijusios šalies. Valstybės narės gali numatyti papildomus reikalavimus dėl stebėtojo nepriklausomumo nuo dalininkų ar kreditorių.

3. Valstybės narės užtikrina, kad stebėtojais galėtų būti paskirti tik tie asmenys, kurie tenkina tinkamumo kriterijus, taikomus nemokumo specialistams valstybėje narėje, kurioje vykdomas išankstinio pardavimo procesas.

24 straipsnis

Parengiamajam etapui taikomi principai

1. Valstybės narės užtikrina, kad parengiamajame etape vykdomas pardavimo procesas būtų konkurencingas, skaidrus bei sąžiningas ir atitiktų rinkos standartus.

2. Valstybės narės užtikrina, kad stebėtojas, prireikus padedant skolininkui:

a) pagrįstų, kodėl jis mano, kad 1 dalyje nurodyti reikalavimai yra įvykdyti;

b) rekomenduotų geriausią pasiūlymą pateikusį pirkėją kaip skolininko įmonės ar jos dalies įgijėją išankstinio pardavimo proceso metu pagal 33 straipsnį;

c) pateiktų pareiškimą, kad, remiantis jo vertinimu, geriausiu pasiūlymu nepažeidžiamas kreditorių geriausių interesų kriterijus.

Stebėtojas dokumentuoja kiekvieną pardavimo proceso etapą ir teikia rašytines ataskaitas. Tie dokumentai ir ataskaitos pateikiami laiku skaitmenine forma. Valstybės narės užtikrina, kad stebėtojui būtų taikomi tokie patys konfidencialumo reikalavimai kaip ir nemokumo specialistui.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad siekiant užtikrinti sąžiningą rinkos kainą turi būti rengiamas viešasis aukcionas pagal 29 straipsnio 3 dalį. Valstybės narės gali nustatyti, kad toks viešasis aukcionas turi būti rengiamas visų pirma tais atvejais, kai vienas ar daugiau kreditorių įrodo, kad yra pagrįstų abejonių dėl to, ar stebėtojo rekomenduotas geriausias pasiūlymas atspindi sąžiningą rinkos kainą. Valstybės narės gali nustatyti, kad tais atvejais, kai toks viešasis aukcionas surengiamas, stebėtojui 1 dalyje ir 2 dalies a punkte nustatytos pareigos netaikomos.

4. Valstybės narės gali nustatyti, kad tais atvejais, kai kreditoriai pagal nacionalinę teisę patvirtina 2 dalies b punkte nurodytą rekomendaciją, 1 dalis ir 2 dalies a punktas netaikomi.

5. Valstybės narės užtikrina, kad:

a) jei paskesnis likvidavimo etapas nevykdomas, atlygį stebėtojui sumoka skolininkas;

b) jei likvidavimo etapas vykdomas, stebėtojo atlygis išskaičiuojamas iš nemokumo proceso turto masės.

25 straipsnis

Atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymas

Valstybės narės užtikrina, kad parengiamajame etape, kai skolininkas yra patekęs į situaciją, kai nemokumas yra tikėtinas, arba kai skolininkas yra nemokus pagal nacionalinę teisę, skolininkas parengiamajame etape arba kitos rūšies nemokumo procese, kuriame skolininkas ir toliau visiškai arba bent iš dalies kontroliuoja savo turtą ir kasdienes savo įmonės veiklos operacijas ir kuriame galima tęsti ir užbaigti skolininko įmonės ar jos dalies kaip veikiančio verslo pardavimą, galėtų pasinaudoti atskirų vykdymo užtikrinimo priemonių sustabdymu pagal Direktyvos (ES) 2019/1023 6 ir 7 straipsnius.

26 straipsnis

Likvidavimo etapo pradžios sustabdymas

Valstybės narės gali nustatyti, kad kai kreditorius parengiamajame etape pateikia prašymą iškelti nemokumo bylą, likvidavimo etapo pradžia gali būti sustabdoma, kai, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, likvidavimo etapo pradėjimas neatitiktų bendrų kreditorių interesų.

27 straipsnis

Parengiamojo etapo užbaigimas

1. Valstybės narės nustato, kad parengiamojo etapo trukmė yra ribota.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad parengiamasis etapas gali būti užbaigtas, kai:

a) skolininkas neteikia reikiamos pagalbos pagal 24 straipsnio 2 dalį;

b) skolininkas parengiamajame etape veikia nerūpestingai arba

c) nėra jokių pagrįstų perspektyvų, kad parengiamasis etapas įvyks sėkmingai.

3 SKYRIUS

Likvidavimo etapas

28 straipsnis

Likvidavimo etapas

Valstybės narės užtikrina, kad likvidavimo etapas prasidėtų tada, kai pagal nacionalinę teisę priimamas sprendimas iškelti 22 straipsnio 1 dalyje nurodytą nemokumo bylą.

29 straipsnis

Likvidavimo etapui taikomi principai

1. Valstybės narės užtikrina, kad, prasidėjus likvidavimo etapui, teismas arba kompetentinga institucija leistų parduoti skolininko įmonę ar jos dalį, bent vienu iš toliau nurodytų atvejų:

a) įgijėją yra pasiūlęs stebėtojas, su sąlyga, kad stebėtojas yra pateikęs nuomonę, patvirtinančią, kad parengiamajame etape įvykęs pardavimo procesas atitiko 24 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus, o teismas arba kompetentinga institucija įsitikino, kad 24 straipsnio 1 ir 2 dalyje nustatyti reikalavimai buvo įvykdyti;

b) įgijėjas yra atrinktas viešajame aukcione, kai valstybės narės numato tokio aukciono rengimą pagal šio straipsnio 3 dalį, arba

c) pardavimą įgijėjui yra patvirtinę kreditoriai, kaip nurodyta 24 straipsnio 4 dalyje.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad skolininko įmonės ar jos dalies pardavimą pagal 1 dalies c punktą kreditoriai patvirtina be teismo arba kompetentingos institucijos leidimo, kai pagal nacionalinę teisę skolininko įmonės ar jos dalies pardavimui reikia kreditorių sutikimo.

3. 24 straipsnio 3 dalyje nurodytas viešasis aukcionas gali trukti ne ilgiau kaip tris mėnesius.

Stebėtojo pasirinktas pasiūlymas naudojamas kaip pradinis pasiūlymas viešajame aukcione.

Valstybės narės užtikrina, kad pradiniam konkurso dalyviui parengiamajame etape suteiktos apsaugos priemonės būtų tinkamos bei proporcingos.

4. Valstybės narės nustato, kad teismas arba kompetentinga institucija gali nuspręsti, kad skolininko įmonės kaip veikiančio verslo vertinimas atliekamas remiantis tuo, kad geriausias pasiūlymas gali neatitikti kreditorių geriausių interesų kriterijaus.

Kai pagal nacionalinę teisę skolininko įmonės ar jos dalies pardavimui reikalingas kreditorių sutikimas, valstybės narės gali nustatyti, kad pirmoje pastraipoje nurodytą sprendimą kreditoriai gali priimti nedalyvaujant teismui ar kompetentingai institucijai.

30 straipsnis

Vykdytinų sutarčių perdavimas arba nutraukimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad skolininko įmonės ar jos dalies įgijėjui būtų perduotos vykdytinos sutartys, kurios yra būtinos tos įmonės veiklai tęsti ir kurių sustabdymas lemtų įmonės veiklos sustabdymą. Perdavimui nereikia skolininko sandorio šalies ar kitų sandorio šalių sutikimo.

Pirma pastraipa netaikoma, kai skolininko įmonės ar jos dalies įgijėjas yra skolininko sandorio šalies ar sandorio šalių konkurentas.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad, priklausomai nuo sutarties rūšies, šalių pobūdžio arba įmonės interesų, reikia skolininko sandorio šalies ar sandorio šalių sutikimo.

3. Nedarant poveikio kitoms sutarčių nutraukimo teisėms, valstybės narės gali nustatyti, kad sandorio šalis ar sandorio šalys gali nutraukti pagal 1 dalį perduotas vykdytinas sutartis, pranešdamos apie tai ne vėliau kaip prieš tris mėnesius nuo perdavimo, jeigu sutarties perdavimas nesąžiningai pakenktų sandorio šaliai ar sandorio šalims.

4. Valstybės narės gali nustatyti, kad vykdytinos sutartys, susijusios su intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių licencijomis, kurių licenciaras yra skolininkas, nebūtų nutraukiamos be licenciato sutikimo.

31 straipsnis

Per išankstinio pardavimo procesą įgytos įmonės skolos ir įsipareigojimai

1. Nedarant poveikio 30 straipsniui ir 38 straipsnio 1 ir 2 dalims, taip pat iš darbo santykių kylančioms pareigoms, kurioms poveikį daro įmonės ar jos dalies pardavimas, valstybės narės užtikrina, kad įgijėjas įsigytų skolininko įmonę ar jos dalį be skolų ir įsipareigojimų, išskyrus atvejus, kai įgijėjas aiškiai sutinka prisiimti įmonės ar jos dalies skolas ir įsipareigojimus.

2. 1 dalis nedaro poveikio nacionaliniams įstatymams, kuriais nustatoma, kad vertinant įgijėjo atsakomybę už žalą atsižvelgiama į skolininko elgesį, kai pagal taikytiną teisę tas elgesys gali būti priskirtinas įgijėjui.

32 straipsnis

Apeliacinių skundų stabdomasis poveikis

Valstybės narės gali nustatyti, kad tais atvejais, kai nacionalinėje teisėje numatyta galimybė pateikti apeliacinius skundus dėl teismo arba kompetentingos institucijos sprendimų, susijusių su leidimu parduoti skolininko įmonę ar jos dalį arba tokio pardavimo vykdymu, tokie apeliaciniai skundai neturi stabdomojo poveikio, išskyrus atvejus, kai imamasi tinkamų priemonių bet kokiai žalai, kuri galėtų būti padaryta dėl nepagrįsto pardavimo vykdymo sustabdymo, atlyginti, pavyzdžiui, nustatomas reikalavimas, kad pareiškėjas pateiktų garantiją arba kad pareiškėjas būtų atsakingas už tokią žalą.

4 SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

33 straipsnis

Geriausio pasiūlymo atrankos kriterijai

Valstybės narės nustato geriausio pasiūlymo, pateikto vykdant išankstinio pardavimo procesą, atrankos kriterijus. Valstybės narės užtikrina, kad tie kriterijai būtų tokie patys kaip kriterijai, taikomi atrenkant konkuruojančius pasiūlymus nemokumo procese.

Valstybės narės į pirmoje pastraipoje nurodytus kriterijus gali įtraukti užimtumo išsaugojimą.

34 straipsnis

Stebėtojų ir nemokumo specialistų civilinė atsakomybė

Valstybės narės užtikrina, kad stebėtojai ir nemokumo specialistai būtų atsakingi už žalą, kurią jie padarė kreditoriams tyčia ar dėl aplaidumo nevykdydami savo pareigų pagal šią antraštinę dalį.

35 straipsnis

Su skolininku glaudžiai susijusios šalys pardavimo procese

1. Valstybės narės užtikrina, kad su skolininku glaudžiai susijusios šalys turėtų teisę įsigyti skolininko įmonę ar jos dalį, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos:

a) su skolininku glaudžiai susijusios šalys savo pasiūlyme atskleidžia stebėtojui savo ryšį su skolininku;

b) kitos nei a punkte nurodytosios šalys gauna tinkamą informaciją apie su skolininku glaudžiai susijusių šalių egzistavimą ir jų ryšį su skolininku;

c) 29 straipsnio 1 dalies a punkte numatytu atveju 24 straipsnio 2 dalies c punkte nurodyto stebėtojo pareiškimo tikslais atliekamas įmonės kaip veikiančio verslo vertinimas;

d) šalims, kurios nėra glaudžiai susijusios su skolininku, suteikiama pakankamai laiko pateikti pasiūlymą.

Valstybės narės nustato, kad, jeigu įrodoma, jog su skolininku glaudžiai susijusi šalis nesilaikė pirmos pastraipos a punkte nustatytų sąlygų, teismas arba kompetentinga institucija gali panaikinti 31 straipsnio 1 dalyje nurodytas lengvatas.

2. Kai su skolininku glaudžiai susijusios šalies pateiktas pasiūlymas yra laikomas geriausiu pasiūlymu, valstybės narės gali nustatyti papildomas skolininko įmonės ar jos dalies pardavimo leidimo ir vykdymo apsaugos priemones.

36 straipsnis

Tarpinis finansavimas

1. Kai reikalingas tarpinis finansavimas, valstybės narės užtikrina, kad:

a) tarpinis finansavimas nebūtų paskelbiamas niekiniu, nuginčijamu arba teisiškai neįgyvendinamu, ir

b) tarpinį finansavimą teikiantiems subjektams nebūtų taikomos civilinės, administracinės ar baudžiamosios sankcijos motyvuojant tuo, kad toks finansavimas yra žalingas visiems kreditoriams bendrai, nebent nacionalinėje teisėje yra numatyti kiti tokios atsakomybės pagrindai.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad naujo arba tarpinio finansavimo teikėjams būtų suteikta teisė vykdant vėlesnes nemokumo procedūras gauti mokėjimą pirmiau nei kiti kreditoriai, kurių reikalavimai priešingu atveju turėtų pirmumą arba būtų lygiaverčiai.

3. Atsižvelgdamos į reikalavimų, kylančių nemokumo procese, eiliškumą, valstybės narės gali nustatyti, kad:

a) kompensavimui užtikrinti tarpinio finansavimo teikėjams gali būti suteikiamos užtikrinimo teisės į pardavimo pajamas ir

b) tarpinis finansavimas gali būti įskaitytas į kainą, kuri turi būti sumokėta pagal priimtą pasiūlymą, kai tą finansavimą teikia suinteresuotieji konkurso dalyviai.

4. Valstybės narės gali nustatyti, kad 1 dalis taikoma tik tam tarpiniam finansavimui, kuriam buvo taikoma *ex ante* kontrolė.

37 straipsnis

Pirmenybės teisės ir skola grindžiamas pasiūlymas

1. Nedarant poveikio 38 straipsnio 1 daliai, valstybės narės užtikrina, kad konkurso dalyviams nebūtų suteikiamos pirmenybės teisės. Valstybės narės gali nustatyti, kad teisės aktais nustatytos pirmenybės teisės, kurioms nedaro poveikio skolininko nemokumas, būtų išlaikytos ir vykdytinos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai įmonės, kuriai taikomas išankstinio pardavimo procesas, veikla yra suvaržyta dėl užtikrinimo teisių, kreditoriai, kurie yra naudos iš tų užtikrinimo teisių gavėjai, galėtų įskaityti savo reikalavimus į pirkimo kainą tik tokia suma, kuri neviršija įmonės rinkos vertės.

38 straipsnis

Kreditorių interesų apsauga

1. Valstybės narės užtikrina, kad vykstant išankstinio pardavimo procesui užtikrinimo teisės ar kiti suvaržymai būtų panaikinami pagal tuos pačius reikalavimus, kurie pagal nacionalinę teisę būtų taikomi nemokumo procese.

2. Valstybės narės, kurių teisėje nustatyta, kad užtikrinimo teisės panaikinamos tik gavus užtikrintųjų reikalavimų turėtojų nemokumo procese sutikimą, gali nustatyti, kad tokio sutikimo nereikia vykstant išankstinio pardavimo procesui.

39 straipsnis

Konkurencijos teisės procedūrų poveikis pasiūlymo pateikimo laikui arba sėkmingam rezultatui

1. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai yra didelė rizika, kad dėl konkurencijos teisės procedūros arba dėl konkurencijos institucijos neigiamo sprendimo, susijusio su parengiamajame etape pateiktu pasiūlymu, procesas gali būti uždelstas, stebėtojas arba skolininkas imtųsi tinkamų veiksmų, kad būtų pateikti alternatyvūs pasiūlymai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad stebėtojas galėtų gauti informaciją apie taikytinas konkurencijos teisės procedūras ir tokių procedūrų rezultatus, kurie gali turėti įtakos pasiūlymo pateikimo laikui arba sėkmingam rezultatui, jeigu tai, kad kompetentinga institucija atskleidžia tokią informaciją, neprieštarauja nacionalinėms taisyklėms dėl komercinių paslapčių apsaugos. Šiuo atžvilgiu stebėtojui taikoma nacionalinėje teisėje nustatyta konfidencialumo pareiga.

3. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai dėl pasiūlymo kyla didelė vėlavimo rizika, kaip nurodyta 1 dalyje, į tą pasiūlymą būtų galima neatsižvelgti, jeigu tenkinamos abi šios sąlygos:

a) pasiūlymas nėra vienintelis pasiūlymas ir

b) pavėlavus sudaryti įmonės pardavimo sutartį su atitinkamu konkurso dalyviu būtų padaryta žala skolininko įmonei ar jos daliai.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

DIREKTORIŲ PAREIGA PRAŠYTI IŠKELTI NEMOKUMO BYLĄ IR CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ

40 straipsnis

Direktorių pareigos

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės, kuri tampa nemoki, direktoriai pagal nacionalinę teisę būtų įpareigoti pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą, išskyrus prevencinio restruktūrizavimo procesą.

Valstybėse narėse, kuriose taikomas Reglamentas (ES) 2015/848, pareiga pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą yra susijusi su to reglamento A priede nurodytomis bylomis, išskyrus prevencinio restruktūrizavimo procesą.

2. 1 dalyje nurodytas prašymas pateikiamas teismui arba institucijai, kompetentingai nagrinėti nemokumo bylas, per tris mėnesius nuo tada, kai direktoriai sužinojo arba, kaip galima pagrįstai tikėtis, turėjo sužinoti, kad įmonė pagal nacionalinę teisę yra nemoki.

41 straipsnis

Pareigos pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą netaikymas arba sustabdymas

1. Valstybės narės gali nustatyti, kad 40 straipsnio 1 dalyje nurodyta pareiga netaikoma direktoriams, kurie yra fiziniai asmenys ir yra asmeniškai atsakingi už visą įmonės skolą.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad 40 straipsnio 1 dalyje nurodyta pareiga gali būti įvykdyta informuojant visuomenę apie įmonės nemokumą pateikiant pranešimą viešajame registre nepasibaigus 40 straipsnio 2 dalyje nustatytam terminui, kad būtų užtikrinta kreditorių galimybė prašyti iškelti nemokumo bylą.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad 40 straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos vykdymas sustabdomas, jei direktoriai imasi priemonių, kuriomis siekiama išvengti žalos nemokios įmonės kreditoriams ir kuriomis užtikrinamas toks visų kreditorių bendrai apsaugos lygis, kuris yra lygiavertis apsaugai, kurią užtikrina 40 straipsnio 1 dalyje nurodyta pareiga.

42 straipsnis

Direktorių civilinė atsakomybė

1. Valstybės narės užtikrina, kad nemokios bendrovės direktoriai pagal nacionalinę teisę būtų atsakingi už žalą, padarytą kreditoriams dėl to, kad jie neįvykdė 40 straipsnyje nurodytos pareigos.

2. Valstybės narės, pasinaudojusios 41 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe, užtikrina, kad direktoriai, kurie imasi toje dalyje nurodytų priemonių, pagal nacionalinę teisę būtų atsakingi už bet kokią kreditoriams padarytą žalą, kuri priešingu atveju nebūtų buvusi padaryta, jei būtų buvęs pateiktas prašymas iškelti nemokumo bylą pagal 40 straipsnio 1 dalį.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad šio straipsnio 2 dalyje nurodyta atsakomybė netaikoma tais atvejais ir tokiu mastu, jei direktoriai, remdamiesi objektyviomis aplinkybėmis, gali įrodyti, kad buvo galima pagrįstai tikėtis, jog priemonėmis, kurių imtasi, bus užtikrintas lygiavertis arba geresnis rezultatas kreditorių atžvilgiu nei tas, kuris būtų užtikrintas įvykdant 40 straipsnio 1 dalyje nurodytą pareigą.

43 straipsnis

Ryšys su kitais teisės aktais

Ši antraštinė dalis nedaro poveikio Direktyvos (ES) 2019/1023 7 straipsniui.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

KREDITORIŲ KOMITETAI

1 SKYRIUS

Kreditorių komitetų įsteigimas ir nariai

44 straipsnis

Kreditorių komitetų įsteigimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad po nemokumo bylos iškėlimo kreditorių komitetas būtų įsteigiamas tuo atveju, jei taip nusprendžia visuotinis kreditorių susirinkimas arba, kai nacionalinėje teisėje visuotinis kreditorių susirinkimas nenumatytas, jei kreditoriai to paprašo pagal nacionalinę teisę.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad kreditorių komitetas gali būti įsteigiamas pagal nacionalinę teisę prieš nemokumo bylos iškėlimą.

Valstybės narės užtikrina, kad sprendimas dėl kreditorių komiteto sudėties būtų priimamas tada, kai jis įsteigiamas.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad kreditorių komitetas nebūtų steigiamas tais atvejais, kai dėl aplinkybių, susijusių su skolininko įmonės veiklos pobūdžiu ir apimtimi, jos nusprendžia, kad kreditorių komiteto įsteigimo našta nusvertų jo naudą. Valstybės narės užtikrina, kad tos aplinkybės, kurios gali apimti mažą nemokumo proceso turto masės ekonominę svarbą, nedidelį kreditorių skaičių, mažą skolininko dydį arba neigiamą galimo vėlavimo įsteigti kreditorių komitetą poveikį skolininko finansinei padėčiai, būtų aiškiai nustatytos nacionalinėje teisėje.

45 straipsnis

Kreditorių komitetų narių paskyrimas ir jų sudėtis

1. Kai pagal 44 straipsnį įsteigiamas kreditorių komitetas, valstybės narės užtikrina, kad visuotiniame kreditorių susirinkime arba teismo sprendimu nepagrįstai nedelsiant būtų paskirti kreditorių komiteto nariai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetų sudėtis, kiek įmanoma, teisingai atspindėtų įvairius kreditorių interesus.

Kai tarp kreditorių yra darbuotojų, valstybės narės užtikrina, kad tie darbuotojai arba jų atstovai galėtų būti paskirti į kreditorių komitetą, išskyrus atvejus, kai yra bent dar vienas lygiavertis atstovavimo darbuotojų interesams nemokumo byloje mechanizmas.

Valstybės narės gali nustatyti, kad į kreditorių komitetus taip pat gali būti skiriami asmenys ir subjektai, kurie nėra kreditoriai.

3. Valstybės narės užtikrina, kad į kreditorių komitetus galėtų būti skiriami tarpvalstybiniai kreditoriai.

4. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai nacionalinėje teisėje numatyta galimybė teikti apeliacinius skundus, bet kuri suinteresuotoji šalis, apibrėžta pagal nacionalinę teisę, galėtų teisme ginčyti vieno ar daugiau kreditorių komiteto narių paskyrimą, motyvuodama tuo, kad jie buvo paskirti nesilaikant taikytinos teisės.

46 straipsnis

Narių nušalinimas ir pakeitimas

1. Valstybės narės nustato taisykles, kuriose nurodomi kreditorių komitetų narių nušalinimo ir pakeitimo pagrindai ir procedūros. Tose taisyklėse taip pat numatomas atvejis, kai kreditorių komiteto nariai atsistatydina arba negali atlikti savo pareigų.

2. 1 dalyje nurodyti nušalinimo pagrindai turi apimti bent tyčinį arba dėl didelio aplaidumo padarytą sunkaus pobūdžio pareigų nevykdymą visų kreditorių bendrai interesų atžvilgiu, pavyzdžiui, interesų konflikto atvejus.

2 SKYRIUS

Kreditorių komitetų darbo metodai ir funkcija

47 straipsnis

Kreditorių komitetų darbo metodai

1. Valstybės narės nustato taisykles, kuriomis nustatomi šie kreditorių komitetų darbo metodų aspektai:

a) balsavimo procedūra, įskaitant teisę balsuoti ir būtiną kvorumą;

b) interesų konfliktai;

c) informacijos konfidencialumas;

d) priimtų sprendimų registravimas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetai galėtų papildomai patikslinti savo darbo metodus parengdami protokolus, su sąlyga, kad tokie protokolai atitinka 1 dalyje nustatytas taisykles. Tokie protokolai pateikiami bent teismui ir nemokumo specialistui.

3. Valstybės narės nustato, kad kreditorių komitetų nariams leidžiama dalyvauti ir balsuoti asmeniškai arba elektroninėmis priemonėmis. Valstybės narės gali nustatyti, kad kreditorių komitetų nariams būtų suteikta galimybė balsuoti raštu.

4. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetų nariams galėtų atstovauti tinkamai įgaliotas asmuo.

48 straipsnis

Kreditorių komitetų funkcija, teisės ir pareigos

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetai turėtų teises, kuriomis apsaugomas jų dalyvavimas nemokumo procese ir jiems suteikiama galimybė patikrinti nemokumo specialistų, arba, jei skolininkas ir toliau disponuoja turtu, skolininko veiklą, įskaitant:

a) teisę išklausyti nemokumo specialistus ir būti jų išklausytiems visus kreditorius bendrai dominančiais klausimais, be kita ko, dėl tokių svarbiausių sprendimų kaip turto pardavimas ne įprastomis veiklos sąlygomis;

b) teisę būti išklausytiems nemokumo procese;

c) teisę prašyti atstovaujamų kreditorių ir nemokumo specialistų arba, jei skolininkas ir toliau disponuoja turtu, skolininko pateikti svarbią ir būtiną informaciją ir teisę tokią informaciją gauti.

Valstybės narės gali nustatyti, kad kreditorių komitetai turi teisę paskirti sekretorių ir prašyti išorės konsultacijų tais klausimais, kuriais jų atstovaujami kreditoriai turi interesų.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetai vykdydami savo veiklą atstovautų visų kreditorių bendrai interesams ir veiktų nepriklausomai nuo nemokumo specialistų.

Valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetų nariai vykdydami komiteto funkcijas atstovautų visų kreditorių bendrai interesams ir veiktų sąžiningai.

3. Valstybės narės gali suteikti kreditorių komitetams įgaliojimus tvirtinti tam tikrus sprendimus ar teisinius veiksmus. Tokiu atveju valstybės narės aiškiai nurodo, kokiais klausimais reikalingas toks patvirtinimas, kuris gali apimti visus procesui itin svarbius sprendimus.

4. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai, kreditorių komitetų nariai ir kreditorių komitetams padedantys specialistai užtikrintų visos konfidencialios informacijos, gautos vykdant komiteto veiklą, konfidencialumą.

49 straipsnis

Išlaidos ir atlygis

1. Valstybės narės nurodo, kas turi padengti išlaidas, kurių kreditorių komitetai arba pavieniai jų nariai patiria vykdydami 48 straipsnyje nurodytą funkciją.

2. Kai 1 dalyje nurodytos išlaidos padengiamos iš nemokumo proceso turto masės, valstybės narės užtikrina, kad kreditorių komitetas arba pavieniai jo nariai registruotų tokias išlaidas, o teismas arba kompetentinga institucija ar nemokumo specialistas turėtų įgaliojimus apriboti nepagrįstas arba neproporcingas išlaidas.

3. Kai valstybės narės leidžia kreditorių komiteto nariams gauti atlygį ir toks atlygis mokamas iš nemokumo proceso turto masės, jos užtikrina, kad atlygis būtų proporcingas atliktai funkcijai.

50 straipsnis

Atsakomybė

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų taikoma bent viena iš šių taisyklių:

a) kreditorių komitetų nariai atleidžiami nuo asmeninės atsakomybės už savo, kaip komiteto narių, veiksmus, išskyrus atvejus, kai nustatoma, kad jie tyčia arba dėl didelio aplaidumo pažeidė savo pareigas, susijusias su kreditorių interesais;

b) kreditorių komitetų narių asmeninė atsakomybė už jų, kaip komiteto narių, veiksmus, apdraudžiama draudimu, kurio išlaidos padengiamas iš nemokumo proceso turto masės pagal 49 straipsnio 2 dalį.

2. Kai valstybės narės suteikia kreditorių komitetui įgaliojimus patvirtinti tam tikrus sprendimus ar sandorius, jos gali nustatyti, kad kreditorių komitetų nariams tenka tokia pati atsakomybė kaip nemokumo specialistams.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

PRIEMONĖS, KURIOMIS DIDINAMAS NACIONALINIŲ NEMOKUMO ĮSTATYMŲ SKAIDRUMAS

51 straipsnis

Pagrindinės informacijos suvestinė

1. Nedarant poveikio 10 daliai, ne vėliau kaip 2029 m. liepos 22 d. kiekviena valstybė narė parengia pagrindinės informacijos suvestinę apie esminius nacionalinės teisės, susijusios su nemokumo bylomis, elementus (toliau – pagrindinės informacijos suvestinė) ir pateikia ją Komisijai per Europos e. teisingumo portalą.

2. Pagrindinės informacijos suvestinės rengiamos viena iš oficialiųjų Sąjungos institucijų kalbų.

3. Pagrindinės informacijos suvestinės turinys turi būti glaustas, tikslus, aiškus ir netechninis; joje išdėstoma faktinė informacija.

4. Pagrindinės informacijos suvestinėse pateikiami šie skirsniai tokia tvarka:

a) nemokumo bylos iškėlimo sąlygos;

b) reikalavimų pateikimą, tikrinimą ir priėmimą reglamentuojančios taisyklės;

c) kreditorių reikalavimų eiliškumą ir pajamų, gautų nemokumo byloje realizavus turtą paskirstymą reglamentuojančios taisyklės;

d) vidutinė nustatyta nemokumo bylų trukmė, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2019/1023 29 straipsnio 1 dalies b punkte.

5. 4 dalies a punkte nurodytame skirsnyje pateikiama:

a) asmenų, kurie gali prašyti iškelti nemokumo bylą, sąrašas;

b) nemokumo bylos iškėlimą lemiančių sąlygų sąrašas;

c) informacija, kaip ir kur pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą;

d) informacija, kaip ir kada skolininkui pranešama apie sprendimą, ar iškelti nemokumo bylą.

6. 4 dalies b punkte nurodytame skirsnyje pateikiama:

a) asmenų, galinčių pateikti reikalavimą, sąrašas;

b) reikalavimo pateikimo sąlygų sąrašas;

c) reikalavimo pateikimo terminas;

d) informacija, kaip gauti reikalavimo pateikimo formą, jei taikytina;

e) informacija, kaip ir kur pateikti reikalavimą;

f) informacija, kaip reikalavimas tikrinamas ir patvirtinamas.

7. Valstybės narės atnaujina 4 dalyje nurodytą informaciją per vieną mėnesį nuo bet kokių atitinkamų nacionalinės teisės pakeitimų įsigaliojimo. Pagrindinės informacijos suvestinėse pateikiamas šis pareiškimas: „… [informacijos pateikimo Komisijai data arba atnaujinimo data] ši pagrindinės informacijos suvestinė yra tiksli“.

8. Komisija užtikrina, kad pagrindinės informacijos suvestinės būtų prieinamos visuomenei anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis, taip pat originalo kalba, jei tai kita kalba, Europos e. teisingumo portalo kiekvienai valstybei narei skirtoje nemokumo / bankroto skiltyje.

9. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais būtų keičiamas pagrindinės informacijos suvestinės formatas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 53 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

10. Valstybės narės, kuriose taikomas Reglamentas (ES) 2015/848, šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pagrindinės informacijos suvestinę, laikydamosi to reglamento 86 straipsnio, pateikia per Europos teisminį tinklą civilinėse ir komercinėse bylose, įsteigtą Sprendimu 2001/470/EB.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

52 straipsnis

Neatidėliotinos priemonės

1. Valstybės narės gali nukrypti nuo nacionalinių nuostatų, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliamos II, V ir VI antraštinės dalys, taikymo išskirtinėmis aplinkybėmis, dėl kurių rimtai sutrikdoma ekonominė veikla valstybių narių arba jų regionų lygmeniu, tais atvejais, kai ir tokiu mastu, kokiu nacionalinių nuostatų, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliamos tos antraštinės dalys, taikymas keltų plataus masto nemokumo riziką, be kita ko, įprastomis aplinkybėmis gyvybingoms įmonėms.

2. 1 dalyje nurodyta nukrypti leidžianti nuostata ir jos trukmė turi būti proporcinga ir apimti tik tai, kas būtina norint suvaldyti, sušvelninti, pašalinti toje dalyje nurodytą rimtą sutrikdymą arba užkirsti jam kelią.

3. Valstybės narės praneša Komisijai apie 1 dalyje nurodytą nukrypti leidžiančią nuostatą per vieną mėnesį nuo jos įsigaliojimo.

Pranešdamos apie tai Komisijai pagal pirmą pastraipą, valstybės narės išvardija šios direktyvos nuostatas, nuo kurių jos nukrypo, išskirtinių aplinkybių, kuriomis nukrypti leidžianti nuostata grindžiama, pobūdį ir mastą, nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo trukmę ir priežastis, dėl kurių nukrypti leidžianti nuostata yra laikoma būtina norint suvaldyti, sušvelninti, pašalinti rimtą ekonominės veiklos sutrikdymą arba užkirsti jam kelią, kaip nurodyta 1 dalyje. Komisija nepagrįstai nedelsdama apie tai praneša kitoms valstybėms narėms.

4. 1 dalyje nurodyta nukrypti leidžianti nuostata gali būti taikoma ne ilgiau kaip vienus metus.

Tais atvejais, kai ir tokiu mastu, kokiu išskirtinės aplinkybės, dėl kurių rimtai sutrikdoma ekonominė veikla, išlieka, nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas gali būti pratęsiamas ne ilgesniems kaip šešių mėnesių laikotarpiams, jeigu valstybė narė praneša apie tai Komisijai ne vėliau kaip likus trims mėnesiams iki ankstesnio nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpio pabaigos. Pratęsimas įsigalioja, nebent Komisija ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki to ankstesnio nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpio pabaigos paprieštarautų remdamasi tuo, kad toks pratęsimas neatitinka 1 ir 2 dalyse nustatytų reikalavimų.

53 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Restruktūrizavimo ir nemokumo komitetas, įsteigtas Direktyvos (ES) 2019/1023 30 straipsniu. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

54 straipsnis

Peržiūra

Ne vėliau kaip 2034 m. sausio 22 d., o vėliau kas penkerius metus Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui šios direktyvos taikymo ir poveikio vertinimo ataskaitą. Komisija, remdamasi tuo vertinimu, kai tikslinga, pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

55 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2029 m. sausio 22 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytą dieną arba ne vėliau kaip 2029 m. liepos 10 d., atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė, įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos 15, 16 ir 17 straipsnių būtų laikomasi tiek, kiek jie susiję su BARIS.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. II antraštinė dalis taikoma tik teisiniams veiksmams, įformintiems nuo 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų įstatymų ir kitų teisės aktų, būtinų, kad būtų laikomasi šios direktyvos, įsigaliojimo dienos.

3. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

56 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

57 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2026 m. kovo 30 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkė*
R. METSOLA	M. PANAYIOTOU

PRIEDAS

19 straipsnyje nurodyti nacionaliniai registrai ir duomenų bazės

1. kadastro registrai;
2. žemės registrai;
3. kilnojamojo turto registrai, įskaitant transporto priemonių, laivų bei orlaivių registrus, kai tokiuose registruose užregistruotos nuosavybės teisės;
4. dovanojamo turto registrai;
5. hipotekos registrai;
6. registrai arba duomenų bazės, kuriuose saugoma informacija apie vertybinių popierių nuosavybę, pvz., centriniai vertybinių popierių depozitoriumai, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 909/2014 2 straipsnyje;
7. įkeitimo, įskaitant nuomos sutartis, ir pirkimo-pardavimo sutarčių išlaikant nuosavybės teisę registrai;
8. registrai, kuriuose registruojami turto konfiskavimo aktai;
9. intelektinės nuosavybės teisių registrai, įskaitant patentų ir prekių ženklų registrus.